

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา หมู่ 9 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา

นางสาวพิมพ์พร รัตนปริยานุช

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นางสาวพิมพ์พร รัตนปริยานุช : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา หมู่ 9 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มารีนา เกตุทัต-คาร์นส์, 77 หน้า

- วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาผลการคิดตามการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาว่ามีกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใดและเพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายและตัวชี้วัดของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่กำหนด
- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสรุปผลการประเมินบริบทชุมชน การประเมินโครงการโดยภาพรวม ประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้และสรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ
- ขอบเขตการวิจัย : พื้นที่ทั้งหมดของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา หมู่ 9 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- วิธีการดำเนินการวิจัย : ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือสมาชิกหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาซึ่งมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 862 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างคือใช้วิธีการสุ่มจากประชากรซึ่งเป็นแบบจำกัด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือวิธีการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสังเกตและการบันทึก ซึ่งในการเก็บข้อมูลนั้นทางผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด
- ผลการวิจัย : ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาจัดอยู่ในระดับที่ดีและมีการบริหารกองทุนตรงตามนโยบายของรัฐบาล ด้วยคณะกรรมการที่ตั้งใจทำงานเพื่อผลประโยชน์ของกองทุน ส่วนผู้กู้สามารถนำเงินที่นำไปลงทุนในกิจการและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว อีกทั้งยังสามารถนำเงินมาชำระหนี้ให้กับกองทุนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กับผู้กู้รายอื่นต่อไป

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา พิมพ์พร รัตนปริยานุช

ลายมือชื่ออาจารย์ ดร. Marina

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา ดร. Marina (แทน)

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการ
ประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มารินา เกตุทัต-คาร์นส์)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มารินา เกตุทัต-คาร์นส์)

 (แทน)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โชคชัย วรรณ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ

()

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ เดือน- 7 ต.ค. 2545 พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มารินา เกตุทัต-คาร์นส์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คุณชนกรรณม์ เขียวสูงเนิน, คุณพนาพร ภูมิเนาว์นิล, และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- คุณบรรจบ ทองเกื้อกุล, คุณสาทร แสงภักดี, คุณจิระพันธ์ ตระกูลศีลธรรม, คุณกัณหา ค้วงคำจันทร์ และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ ให้ข้อมูล อำนวยความสะดวก และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชนรวมถึงการช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

- คุณสมยศ รัตนปริยานุชและคุณจันทรา รัตนปริยานุชที่เป็นแรงผลักดันและให้กำลังใจ ทำให้มีโอกาสได้เป็นบัณฑิตอาสาและสามารถจบหลักสูตร โครงการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณตา ชาย ย่า บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

พิมพ์พร รัตนปริยานุช

บัณฑิต อาสาพัฒนา

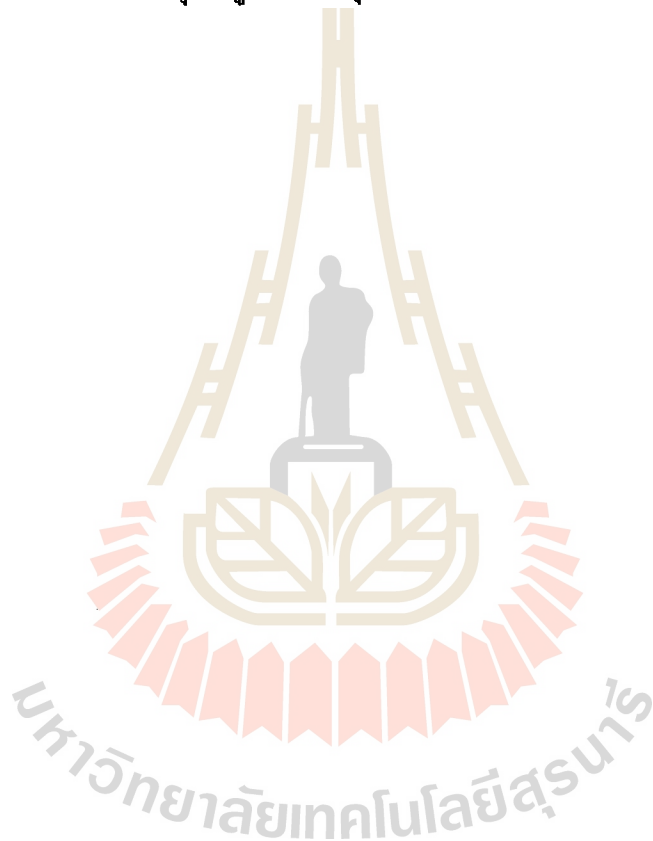
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอวมติ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ตอนที่ 1 หลักการและเหตุผล	1
ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การประเมิน โครงการ	4
ตอนที่ 3 กรอบความคิดทฤษฎี	5
ตอนที่ 4 วิธีดำเนินการ	8
ตอนที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ	10
บทที่ 2 ปรัชสนัวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	12
ตอนที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	14
ตอนที่ 3 แบบติดตาม (สังเกตการณ์) คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	17
ตอนที่ 4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	19
ตอนที่ 5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	22
ตอนที่ 6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	24

ตอนที่ 7	หลักการประเมินโครงการ แบบซีพีพี โมเดล (CIPP Model)	25
ตอนที่ 8	การวิเคราะห์ (โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ) การบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	26
บทที่ 3	วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	
ตอนที่ 1	วิธีการประเมินโครงการ	30
ตอนที่ 2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
ตอนที่ 3	ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	34
ตอนที่ 4	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ	37
ตอนที่ 5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
ตอนที่ 6	การวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4	ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
ตอนที่ 1	ผลการประเมินบริบทชุมชน	43
ตอนที่ 2	ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	49
ตอนที่ 3	ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	61
ตอนที่ 4	สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	65
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
ตอนที่ 1	สรุป อภิปรายผล	
-	สรุป	72
-	อภิปรายผล	74
ตอนที่ 2	ข้อเสนอแนะ	
-	ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน	76
-	ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน	76
-	ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพ	77
-	ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป	77

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
1. ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบชีพป์ โมเดล	6

สารบัญตาราง

	หน้า
1. ตารางแสดงจำนวนและค่าร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร	47
2. ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารเงินกองทุนของผู้ที่ได้รับการอนุมัติ	50
3. ตารางแสดงรายละเอียดข้อมูลของผู้ถูกรายบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	56

บทที่ 1

บทนำ

1 หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรง เนื่องจากปัจจัยหลายด้าน ส่งผลให้วงจรทางธุรกิจที่เชื่อมโยงต่อกันเป็นลูกโซ่ได้ล้มพังทลายเหมือนโดมิโน ส่งผลกระทบต่อทุกระบบไม่ว่าหน่วยเล็กหรือหน่วยใหญ่ โดยที่ไม่ได้มีมาตรการจากรัฐบาลมารองรับได้ทันทั่วถึง ดังนั้นผลที่ตามมาคือธุรกิจล้มละลาย ขาดทุน คนตกงานจำนวนมากมาย ดังนั้นจึงเกิดปัญหาความยากจนและเงินลงทุนในการประกอบการธุรกิจของสมาชิกหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาซึ่งไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้นั้นคือ การไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน เมื่อทางรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคตโดยเราจะย้อนรอยไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ศ.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีสาระสำคัญว่า การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน , สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน ซึ่งสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้ก็คือ ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้อีกด้วย โดยทางรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นปรัชญาของเส้นทางสร้างจิตสำนึกของผู้คนในชุมชนนั้นๆ ซึ่งทางรัฐบาลได้มีหน่วยงานคอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งให้คำปรึกษา

และแนะนำวิธีการแก้ไข โดยสามารถติดต่อสอบถามได้จาก คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ, คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กรุงเทพฯ) และด้วยเหตุผลดังกล่าวทางรัฐบาลจึงได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กรุงเทพฯ) ขึ้น โดยจะเป็นหน่วยงานในการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กลงในครัวเรือน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านนี้และมีการประชาสัมพันธ์ไปยังหมู่บ้านต่างๆเพื่อเตรียมความพร้อมและจัดตั้งโครงการกองทุนในหมู่บ้านขึ้นมา และขึ้นเรื่องขอรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท และในปัจจุบันแต่ละหมู่บ้านได้จัดตั้งโครงการกองทุนขึ้นเรียบร้อยแล้วเป็นส่วนใหญ่และได้มีการดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งทางรัฐบาลต้องการทราบว่า จะประสบความสำเร็จได้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่เพราะศักยภาพแต่ละหมู่บ้านไม่เท่ากันในการตอบรับโครงการนี้ ดังนั้นจึงเกิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นมาโดยรับบัณฑิตเข้าร่วมโครงการนี้เพื่อมา จัดเก็บข้อมูล ทำวิจัย และวิเคราะห์ตีความหมายข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆที่เกิดจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านซึ่งเป็นการติดตามและประเมินผลของกองทุนหมู่บ้าน โดยทำการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากที่สุด เหตุผลสำคัญของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ความสำคัญกับงานวิจัย คือ เพื่อค้นหาปัญหาที่เป็นความจริงและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจาก โครงการกองทุนที่เข้ามามีบทบาทในหมู่บ้านและจะเป็นข้อมูลเท็จจริงที่เชื่อถือได้ด้วยกระบวนการที่โปร่งใส ตรวจสอบได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม และเป็นฐานสำคัญในการกำหนดการดำเนินงาน ประเมินผลหรือตรวจสอบนโยบายสาธารณะ ซึ่งการเจอปัญหาต่างๆในโครงการนี้จะมีความสำคัญยิ่งในการปรับปรุงโครงการกองทุนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในคราวต่อไป ซึ่งทางรัฐบาลจะนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้และพัฒนาประเทศให้มีความเจริญยิ่งขึ้นต่อไป

เพื่อให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย พ.ศ.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรียังได้อนุมัติงบประมาณให้ดำเนินงานหลายโครงการ และมีส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยที่หมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา หมู่ 9 ต. สุรนารี อ. เมือง จ. นครราชสีมา นั้นอยู่ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยมีหลักการสำคัญเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง มีความมั่นคงจนทำให้ท้องถิ่นมีขีดความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

และชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน และเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในฐานะประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ลงนามในประกาศรับสมัครบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีกระทรวงศึกษาธิการตอบสนองต่อเรื่องนี้เป็นอย่างดี เป็นรูปธรรม โดยทั้งประเทศมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวนทั้งหมด 74,881 กองทุน โดยกระบวนการของการศึกษาศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือ ส่งเสริมการพัฒนา และติดตามประเมินผลการวิจัยในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างแน่นอนคือ การสร้างรายได้ สร้างโอกาส สำหรับบัณฑิตว่างงาน จำนวนถึง 74,881 คน ซึ่งมีรายได้เดือนละ 6,360 บาท/เดือน เป็นเวลา 10 เดือน และจะได้รับการยกระดับฐานะในการบริหารจัดการ นับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง โดยเป้าหมายหลักคือให้บัณฑิตกองทุน ฯ ไปเก็บข้อมูลต่างๆ ที่ขาดหายไปจากหมู่บ้าน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากผลการวิจัยของกองทุนรวมทั้งสิ้น 74,881 กองทุน และข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ล้วนเป็นระบบ จึงมีประสิทธิภาพและมีรายงานผลความก้าวหน้าของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

จากเหตุการณ์เศรษฐกิจตกต่ำนั้น ผู้ประกอบการรายย่อยของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาก็ได้รับผลกระทบอย่างหนักด้วยและจากนโยบายดังกล่าวของรัฐบาลในการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจอย่างจริงจัง ทางหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา หมู่ 9 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา ได้มีการตื่นตัวกับเรื่องนี้ อย่างเห็นได้ชัด จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2544 และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา และจัดตั้งกองทุนเงิน 1 ล้านบาทให้กับหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา โดยทางหมู่บ้านนั้นได้รับเงินโอน 1 ล้านบาทเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 โดยมีสมาชิกกองทุนเริ่มแรก 109 คนและมีเงินออมจากสมาชิกทั้งสิ้น 11,000 บาท โดยการปล่อยกู้ครั้งแรก ณ วันที่ 26 พฤศจิกายน 2544 พิจารณานุมัติผ่านทั้งสิ้น 37 ราย เป็นเงิน 706,000 บาท โดยทำการโอนเงิน ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2544 โดยใช้บริการของธนาคารออมสิน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้กู้จะนำเงินไปลงทุนประเภทธุรกิจส่วนตัว ประมาณ 50 % ทำเกษตรกรรม 25 % และธุรกิจบริการ 25 % และทางบัณฑิตกองทุนได้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2544 และหลังจากนั้นได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่อยมา และมีกระบวนการวิเคราะห์ที่เป็นระบบ โดยนำหลักการและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาว่าเงินกองทุน 1 ล้านบาทที่ได้รับมานั้นสามารถช่วยเหลือผู้ประกอบการราย

ข้อได้เป็นอย่างดี โดยผลเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่งและบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายในการจัดตั้งกองทุน

2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาว่าเงินกองทุน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลให้มานั้น สามารถเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนตามแนวนโยบายของกองทุนและสามารถส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเองให้ประสบผลสำเร็จได้ระดับใด
2. สมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นจะสามารถสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหา, เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาได้แค่ไหน
3. ต้องการทราบว่าหลังจากที่ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาขึ้นมาแล้วนั้น สามารถสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการจัดการโดยสมาชิกในหมู่บ้านได้หรือไม่ ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารจัดการกองทุนเริ่มจากการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตาม ตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไปได้หรือไม่
4. สำหรับส่วนของบัณฑิตกองทุนจะได้รวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค ของการปฏิบัติงานตามนโยบายเรื่องกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา ให้กับทางรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและมีระบบ ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ทันทั่วถึง และนำข้อมูลการบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาไปเป็นตัวอย่างให้หมู่บ้านอื่นๆ คู่มือขยายผลความสำเร็จต่อไป รวมถึงศึกษาวิจัยชุมชนเพื่อสามารถวิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหา และความต้องการของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาอย่างแท้จริง โดยนำข้อมูลเหล่านี้มาประยุกต์ใช้เพื่อวางแผนพัฒนาหมู่บ้านขนาดใหญ่ต่อไป
5. ในภาพโดยรวมของโครงการกองทุนจะสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้น เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของนโยบายด้านเศรษฐกิจได้หรือไม่ และสร้างความเข้มแข็งทาง

เศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ได้คิดค้นรวมถึงสร้างภูมิคุ้มกันระดับประเทศในอนาคตอีกด้วย

3 กรอบความคิดทฤษฎี

ผู้จัดทำได้อิงกรอบความคิดทฤษฎี 3 ทฤษฎีจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันเป็นเครื่องนำทางสำหรับกำหนดตัวบ่งชี้หรือตัวแปร เพื่อการเก็บข้อมูลในการประเมินซึ่งใช้ “ ตัวแปรความคิดเชิงระบบ ” (System Model) คือ ซิฟฟ์ โมเดล (CIPP Model) เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปรสำหรับการเก็บข้อมูลดังนี้

กรอบความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่น

ทฤษฎีวิวัฒนาการของ เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer)

“ สังคมจะมีวิวัฒนาการแบบเจริญก้าวหน้าขึ้นเสมอ จึงควรปล่อยให้มีการเปลี่ยนแปลงแบบเป็นไปเอง โดยไม่มีการแทรกแซงจากภายนอก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงแบบนี้ สมาชิกที่ปรับตัวได้อย่างเหมาะสมเท่านั้น จึงจะอยู่รอดและเจริญรุ่งเรือง ส่วนผู้ที่ไม่เหมาะสมก็จะสูญหายไป จำนวนสมาชิกในสังคมจะเพิ่มมากขึ้น สังคมจะมีลักษณะเหมือนอินทรีย์ (Organism) ของสิ่งมีชีวิตที่ประกอบด้วยโครงสร้าง ซึ่งมีความสลับซับซ้อนและวิวัฒนาการไปสู่ความแตกต่างกันมากขึ้น มีความหลากหลายในสังคมมากขึ้น ”

ทฤษฎีของ คาร์วินทางสังคม (Social Darwinism)

“ การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของสังคม รวมถึงชุมชนท้องถิ่นสามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลเชิงวิวัฒนาการตามทฤษฎี คือ เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ปัจจัยที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงพื้นฐาน รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ในสังคมคือปัจจัยทางชีววิทยา การถูกเลือกและความอยู่รอดของสังคมและชุมชนท้องถิ่นก็คือความสามารถในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง ”

ทฤษฎีวิวัฒนาการของ อีมิลี เคอร์ไคม์ (Emile Durkheim)

“ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมบางอย่างทำให้เกิดความไร้ระเบียบทางสังคมขึ้น เช่น การนัดหยุดงานของผู้ใช้แรงงาน การล่มสลายของชนชั้นปกครอง และการต่อต้านทางการเมือง เป็นต้น ความไร้ระเบียบทางสังคมนี้ อาจลดลงได้ด้วยการปฏิรูปทางสังคมคือ การจัดระเบียบทางสังคม ในรูปของสถาบันต่างๆ ตามข้อเท็จจริงทางสังคม เน้นการมีศีลธรรม การมีจิตสำนึกร่วมกัน การแบ่งงานกันและการพึ่งพาอาศัยกัน ”

ตัวแบบทางความคิด “ ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ”

เป็นเครื่องมือในการประเมินผลตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการศึกษาและมองภาพชุมชนท้องถิ่นอย่างองค์รวมและเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยขององค์การหรือหน่วยเปลี่ยนสภาพ ซึ่งในที่นี้คือชุมชนท้องถิ่น หน่วยปัจจัยนำเข้า หน่วยปัจจัยนำออกผลผลิต และหน่วยผู้ใช้ผลผลิตซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมองค์การ (บริบท)

- C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

ภาพแสดงโดยรวมของระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปแบบของ “ ซัพพ์ โมเดล ” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

ส่วนที่ 1 หน่วยระบบ A ในที่นี้ คือ หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องกองทุนหมู่บ้าน มีการให้ข้อมูลแนะนำส่งเสริมให้แต่ละหมู่บ้านสามารถจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทได้ และนำเงิน 1 ล้านบาท มาเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์ต่อกิจการของตนเอง โดยมีการสะสมเงินทุนจากสมาชิกของหมู่บ้านอีกส่วนหนึ่ง เป็นเงินสะสมของหมู่บ้านเพื่อสำรองใช้ในเหตุฉุกเฉิน

กล่าวคือ จากนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อย ทำให้เกิดโครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทขึ้นมา โดยทางหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาได้เห็นถึงความสำคัญของโครงการนี้ จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้นมาจำนวน 15 คน และร่างกฎระเบียบของกองทุน โดยได้รับความช่วยเหลือในการจัดตั้งจากหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง และได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทำรายงานเสนอต่อทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ และเรื่องก็ส่งไปถึงระดับจังหวัดและสิ้นสุดที่สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เห็นชอบและอนุมัติเงิน 1 ล้านบาทมาให้กับหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 จากนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเปิดรับสมัครสมาชิก และผู้สมัครออกเงิน โดยนำเงิน 1 ล้านบาทมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์ต่อหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา ซึ่งวิธีการบริหารและดำเนินการนั้น เริ่มจากการคัดเลือกผู้กู้เงินกระทั่งปล่อยเงินกู้และกฎระเบียบในการชำระเงินกู้ ซึ่งทางคณะกรรมการก็ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น แนะนำการทำบัญชี , การดำเนินงาน จนกระทั่งทางหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาได้มีลูกหนี้ คือ จำนวนผู้กู้และยอดเงินกู้ ถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยมีเงินกองทุนสะสมจากสมาชิกในหมู่บ้านเป็นเงินสำรองใช้ในเหตุฉุกเฉิน ซึ่งในหน่วยระบบ A นั้นจะมีบัณฑิตอาสาเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และเข้าร่วมกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้าน จนสามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้องได้

ส่วนที่ 2 หน่วยระบบ B ในที่นี้ คือ ระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีการรวบรวมดอกเบี้ยจากการให้กู้มาเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการปล่อยกู้อีกครั้ง สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า (I) ได้แก่ รายการต่าง ๆ ที่แสดงไว้ในแผนภูมิ โดยมีกระบวนการทำงาน (P) ได้แก่ ตามรายการต่างๆ และมีผลผลิต (O) ตามรายการข้างต้น ส่วนหน่วยระบบ B คือ เป็นระบบของผู้กู้แต่ละคนมีปัจจัยนำเข้า (I) มาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละรายมี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

กล่าวคือ ในระบบการบริหารกิจการของผู้ดูแลรายนั้นได้นำเงินกู้ที่ทางหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาอนุมัติให้ นั่น ซึ่งมาจากเงินกองทุน 1 ด้านบาทและเงินสะสมจากดอกเบี้ยที่ผู้ชำระคืน มาบริหารโดยลงทุนซื้อวัตถุดิบ ปรับปรุงกิจการ หรือ ขยายกิจการ โดยมีการพัฒนาบันทึกบัญชีเป็นรายเดือน เพื่อให้เห็นถึงความเป็นไปของกิจการ และมีการพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นหาช่องทาง การตลาดใหม่ๆ วิเคราะห์ผลการดำเนินงานทุกครั้ง จนผู้ดูแลสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้น อาจอยู่ในรูปสินค้าหรือบริการ และมีผลการดำเนินงานที่น่าพอใจจนเป็นตัวอย่างเป็นตัวอย่างให้กับผู้รายอื่นๆ ได้ โดยมีบัณฑิตกองทุนดูแลเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปของผู้ดูแลราย เริ่มตั้งแต่เงินที่ได้มาจนกระทั่งผู้ดูแลสามารถคืนเงินกู้ได้ทั้งหมด

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุน (A) เป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี เมื่อระบบ B ดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

กล่าวคือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นผู้ให้กู้แก่ผู้รายย่อยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน โดยนอกจากจะมีการให้เงินทุนแล้ว ยังให้คำแนะนำและความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่นการทำบัญชี, ช่วยจัดหาตลาดจำหน่ายสินค้า และการดำเนินการที่ดี เมื่อผู้ดูแลรายสามารถนำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และประสบความสำเร็จในกิจการก็จะสามารถส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งทางกองทุนหมู่บ้านก็จะนำเงินตรงนี้ไปปล่อยกู้ให้กับรายอื่นๆ ไป

บริบท (C) คือ รวมของหน่วยระบบ A และ B เช่น สภาพภูมิประเทศ และประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ โดยทั่วไปของประเทศ และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

กล่าวคือ ทุกระบบไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐบาล , หมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา ซึ่งรวมถึงปัจจัยภายนอก เช่น สภาพเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐบาล สังคม การเมือง เทคโนโลยี ฯลฯ จะมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อกัน เมื่อด้านใดด้านหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลง

4 วิธีดำเนินการ

จากวัตถุประสงค์หลักของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือต้องการให้แต่ละหมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยให้มีการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน นำไปบริหารจนกระทั่งสามารถชำระคืนได้หมด ซึ่งจะมีบัณฑิตกองทุนเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ไม่ว่าจะป็นระบบการดำเนินงานของ

คณะกรรมการกองทุน ความเปลี่ยนแปลงของผู้กู้ และรายละเอียดปลีกย่อย จากสมาชิกในหมู่บ้าน
 ขางใหญ่พัฒนา ซึ่งวิธีการดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลของหมู่บ้านขางใหญ่พัฒนานั้น ทาง
 บัณฑิตกองทุนได้ดำเนินงานดังนี้

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของหมู่บ้านขางใหญ่พัฒนานั้น ในเรื่องของการจัดสรรเงิน
 ทุนใช้เกณฑ์ระดับของการวัดแบ่งกลุ่ม (Nominal Scale) คือได้มีการจัดกลุ่มของผู้กู้รายย่อยตาม
 ประเภทธุรกิจ รวมถึงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ เป็นคำร้อยละ ซึ่งแหล่งข้อมูลที่รวบรวมมานั้น
 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ จากสมาชิกในหมู่บ้าน ผู้กู้รายย่อย คณะ
 กรรมการกองทุน เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อบต. กรรมการหมู่บ้าน กรรมการ
 กองทุนหมู่บ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการใช้แบบ บร. ต่างๆ ที่ทางรัฐบาลกำหนดขึ้นมาให้เป็น
 แบบฟอร์มในการเก็บข้อมูล อีกทั้งได้เก็บข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิโดยศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
 เช่น กฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้านขางใหญ่พัฒนา , แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความ
 พร้อมกองทุนหมู่บ้านขางใหญ่พัฒนา , คู่มือเตรียมความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท , คู่มือ
 สำหรับประชาชนเพื่อการเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , แผน
 พัฒนาตำบลสุรนารีรายปี , กชช 2ค. , จปฐ , ปค.1 ซึ่งรวมถึงสถานที่ต่างๆ คือ สถานีอนามัยประจำ
 ตำบลสุรนารี , อบต.ประจำตำบลสุรนารี

นอกจากจะจำแนกแหล่งข้อมูลเป็นข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิแล้วยังจำแนกแหล่งข้อมูลเป็นปลีก
 ย่อยได้ดังนี้

ข้อมูลโครงการ : จากการรวบรวมจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ

ผู้รับบริการจากโครงการ : ผู้กู้เงินแต่ละรายซึ่งรวมถึงบัณฑิตกองทุนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 ข้องด้วย

ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ : คณะกรรมการกองทุนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้ที่อยู่ในบริบทของโครงการ : สมาชิกในหมู่บ้านขางใหญ่พัฒนาที่ไม่ได้กู้เงิน

ผู้เชี่ยวชาญโครงการ : คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ , จังหวัด และ สำนักงาน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ซึ่งประเภทของข้อมูลที่เก็บรวบรวมนั้น ได้ใช้วิธีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณเป็นตัวเลข เช่น รายละเอียด
 เกี่ยวกับผู้กู้ , ผลการดำเนินงานในรูปแบบบัญชี และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ในเรื่องต่างๆ ที่
 เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแบบมีโครงสร้าง กำหนดรายละเอียดที่ถามชัดเจน และแบบไม่มี
 โครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยต้องการข้อมูลความจริงให้มากที่สุด เช่นรายละเอียด
 เกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้กู้ , ความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน โดยในการสัมภาษณ์นั้นจะอิง

แบบสอบถามที่ทางรัฐบาลกำหนดขึ้น (บร.) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทาง บัณฑิตกองทุนเองก็มีการสังเกต โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา เช่น การจัดประชุม กองทุนหมู่บ้านประจำเดือน , การสังเกตการทำงานของคณะกรรมการกองทุน และผลการดำเนินงานของผู้ดูแลราย รวมถึงการจัดเวทีชาวบ้านระดับหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาและตำบลสุรนารี เพื่อหาข้อสรุปจากปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขต่อไป

5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาผลกระทบของ โครงการกองทุนที่มีต่อหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา เพื่อให้มีความชัดเจนในปัญหาและข้อมูลเท็จจริง เพื่อนำไปเป็นประเด็นในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง สภาพความเป็นอยู่ ว่าควรจะเป็นไปในทางที่ดีขึ้นและตรงกับวัตถุประสงค์โครงการ อีกทั้งยังช่วยให้หมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาสามารถยืนหยัดและพึ่งตนเองได้ตลอดไป

และสามารถนำผลสรุปของข้อมูลมาเป็นพื้นฐาน ในการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจฉบับใหม่ของ รัฐบาล

ผลการศึกษานี้จะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. บัณฑิตกองทุนและสมาชิกหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาจะได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน ฯ

2. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านฯ และแนวทาง วัตถุประสงค์ความสำเร็จใน โครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. โครงการกองทุน 1 ล้านบาทจะสามารถเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านขนาดใหญ่ พัฒนา เพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ จนสามารถพัฒนากระบวนการพึ่งพาตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสามารถสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการเป็น เจ้าของกองทุน

4. รัฐบาลจะได้ทราบถึงผลการดำเนินงาน , ความสำเร็จ , ปัญหา, อุปสรรคของการปฏิบัติงาน ตามนโยบายเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวนทั้งหมด 74,881 หมู่บ้าน อย่างต่อเนื่องและมีระบบ สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ทันที่และนำข้อมูลข่าวสารบริหารงานที่ประสบผล ความสำเร็จของบางหมู่บ้าน ไปเป็นตัวอย่างให้หมู่บ้านอื่น ๆ คูเพื่อขยายผลความสำเร็จต่อไป

5. ประชาชนทั่วประเทศจะมีสภาพชีวิตเศรษฐกิจ สังคมที่ดีขึ้น และเป็นไปตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูประเทศให้มีความเจริญ และมั่นคงในทุกๆ ด้าน

บทที่ 2

ปรัทัศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและสมเหตุสมผลในทางวิชาการหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 8 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

3. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมิน โครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพท์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม นั่นคือ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท ซึ่งเป็นโครงการหลักที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว โดยทางรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเพื่อให้เงินก้อนนี้เป็นแหล่งเงินทุน สร้างอาชีพเสริมและรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก ซึ่งเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน และสิ่งสำคัญอีกประการคือ ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้อีกด้วย ซึ่งโครงการนี้ทางรัฐบาลคาดหวังว่าท้องถิ่นจะต้องมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกอง

ทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจอีกด้วย

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการคือ

1. เสริมสร้างสำนึกและเตรียมความพร้อมความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานรวมถึงปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
6. การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังกล่าวเป็นหลักในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ) จะประกอบไปด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีรองประธาน 3 คน คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ส่วนเลขานุการคือเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และประกอบด้วยคณะกรรมการดังนี้ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการไม่เกิน 10 คน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิสามารถดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คนและที่เหลือให้เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ โดยที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี ถ้าเกิดรับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการคนใหม่เพิ่มในระหว่างที่กรรมการในชุดปัจจุบันยังไม่ครบวาระ ก็จะมีระยะเวลาเหลือเท่ากับคณะกรรมการชุดปัจจุบัน และหากครบวาระแล้วแต่การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิชุดใหม่ยัง

ไม่เสร็จสิ้น กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิชุดเก่าสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อไปจนกว่าชุดใหม่จะเข้ามา
รับหน้าที่แทน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคนเก่าสามารถกลับมารับตำแหน่งได้อีกครั้งถ้าได้รับเลือก

ส่วนในเรื่องการพ้นจากตำแหน่งนั้นมี 2 กรณีคือ กรณีแรกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ครบ
วาระ 2 ปีเต็ม และกรณีที่สองซึ่งจำเป็นต้องพ้นสภาพการเป็นกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิก่อนกำหนด
คือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเกิดเหตุการณ์ดังนี้ ตาย ลาออก บุคคลล้มละลาย คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้น
จากตำแหน่ง เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ และได้รับโทษจำคุกโดยคำ
พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ในการประชุมของคณะกรรมการแต่ละครั้งจะต้องมีกรรมการมาประชุมอย่างน้อย 50 % ของ
จำนวนทั้งหมดจึงจะครบองค์ประชุมและหากในการประชุมครั้งใด ประธานไม่ว่างก็ให้รอง
ประธานทำหน้าที่แทน โดยลำดับตามผู้มีอาวุโส แต่ถ้ารองประธานทั้งหมดไม่ว่างอีกก็ให้กรรมการที่
มาประชุมเลือก 1 ในนั้นมาประธานในที่ประชุม

และในเรื่องการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการ 1 คนจะถือเป็น 1
เสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีก 1 เสียงเป็น
เสียงชี้ขาด

ส่วนในเรื่องอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการมีดังนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐ
มนตรี
4. กำหนดแผนงาน ออกระเบียบข้อบังคับ แนวทางการบริหารงานกองทุนและประกาศ
ในการจัดตั้ง
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผล
ประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้าง
ของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้

โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะทางการเงินของกองทุนให้ คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. การประชุมของคณะกรรมการ ให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาด ของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

12. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเข้าประชุมและค่าตอบแทนที่ ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี

หมวดที่ 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในกฎระเบียบจัดให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ใน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยที่สำนักงานมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการ บริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียม ความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการ กองทุน
8. ให้สนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์การดำเนินงานกองทุน

9. คำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ คำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

11. คำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้ง

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน และยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
9. ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ฯ ด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

การเตรียมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับหมู่บ้าน (ครม.หมู่บ้านหรือ คนรักหมู่บ้าน) คือ กลุ่มคนในหมู่บ้านที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือความสุขทุกข์ของผู้คนในหมู่บ้าน ไม่ใช่ นายเบงก์หรือนาย

ธนาคารที่ดูแลแต่เงินเพียงอย่างเดียว โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ได้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ระดับหมู่บ้านที่ทุกคนในหมู่บ้านยอมรับและเพื่อให้ได้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ๆ ที่มีความเข้าใจในปรัชญาของกองทุนหมู่บ้าน

ซึ่งวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ มีดังนี้ คือ แกนนำหมู่บ้านคือผู้ใหญ่บ้านเปิดเวทีประชุม โดยเชิญตัวแทนจาก “ ทุกครัวเรือน ” เข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจเรื่องปรัชญาของกองทุนหมู่บ้าน โดยได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนให้ความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งที่ประชุมสมาชิกตกลงวิธีการเลือกสรรเพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับหมู่บ้าน โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นคณะกรรมการกองทุน ฯ และกำหนดวิธีการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติให้เหลือ 11 คน เมื่อได้คุณสมบัติและวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ฯ แล้ว ก็มีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนในหมู่บ้านได้รู้เรื่องและดำเนินการตามที่ประชุมสมาชิกตกลงกันได้ และสุดท้ายเมื่อได้คณะกรรมการกองทุน ฯ แล้ว ก็มีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนในหมู่บ้านทราบและนำเสนอรายชื่อคณะกรรมการกองทุน ฯ ต่อคณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่นายอำเภอ

ในการเปิดเวทีประชุมเพื่อเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการรับสมัครเข้ากองทุนของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้น มีจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งสิ้น 145 ครัวเรือน โดยวิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้นเป็นการเปิดเวทีประชาคมเสนอชื่อคณะกรรมการและให้คณะกรรมการแสดงวิสัยทัศน์และให้ผู้ร่วมประชุมคัดเลือกกรรมการจำนวน 11 คน ซึ่งวันที่เลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคือวันที่ 14 กรกฎาคม 2544 โดยที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยที่คณะกรรมการกองทุน ฯ ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุน ฯ ของตนเองแล้วมีความเห็นว่าจำนวนคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพมีจำนวน 5 คนขึ้นไป โดยรายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วยคณะกรรมการ 11 คน และผู้ทรงคุณวุฒิรวมถึงที่ปรึกษา 4 คน ดังนี้

1. นายบรรจบ	ทองเกื้อกุล	ตำแหน่ง ประธานกองทุนหมู่บ้าน
2. นางอังศุมาลิน	บุญข้าเหลือ	ตำแหน่ง รองประธานกองทุนหมู่บ้าน
3. นายสาทร	แสงภักดี	ตำแหน่ง เลขานุการ
4. นางจิระพันธ์	ตระกูลศีลธรรม	ตำแหน่ง เภรวัณภูมิ
5. นางประคองทรัพย์	ศรีฉาย	ตำแหน่ง ผู้ตรวจสอบภายใน
6. นางนงเยาว์	สุวานิช	ตำแหน่ง ผู้ตรวจสอบภายใน

7. พ.อ.อ.ธรรมรัฐ	พุดผล	ตำแหน่ง ประชาสัมพันธ์
8. นายธารณ	จำปาเฟื่อง	ตำแหน่ง ประชาสัมพันธ์
9. นายม้วน	ขอสุงเนิน	ตำแหน่ง กรรมการ
10. นางสุนีย์	พงษ์โสภณ	ตำแหน่ง กรรมการ
11. นายสามารถ	ภักดีทรัพย์	ตำแหน่ง กรรมการ
12. นายชูศักดิ์	ธรรมมา	ตำแหน่ง ที่ปรึกษา
13. นายสมยศ	รัตนปริยานุช	ตำแหน่ง ที่ปรึกษา
14. พ.ต.ท.พรรษวุฒ	สุวานิช	ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิ
15. นายประสงค์	จันทร์เหล่า	ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิ

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

โดยมีการสร้างจิตสำนึกร่วมกันของประชาชน ในการเป็นเจ้าของกองทุนหมู่บ้านที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการ โดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ซึ่งจะมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้ทราบนโยบาย กลไก แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเองและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการ และบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมคิดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

2. เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน

โดยจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนจำนวน 11 คน ตามระเบียบวาระของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังนี้

2.1 องค์ประชุมของเวทีชาวบ้าน คือจำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.2 ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกตั้งกันเอง

2.3 เลือกคณะกรรมการกองทุน ในช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

2.4 เลือกคนดีมีความรู้ ประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

3. จัดทำระเบียบข้อบังคับ

เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้วคณะกรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน (กติกา) กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองตนเอง โดยมีแนวทางดังนี้

3.1 ประเด็นที่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดคือ

- วงเงินกู้ยืมแต่ละรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

- ระยะเวลาชำระเงินคืนกู้ยืมไม่เกิน 1 ปี

3.2 ประเด็นอื่น ๆ คณะกรรมการกองทุน โดยความเห็นชอบของสมาชิกเป็นผู้กำหนด

4. จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อจัดตั้งทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนแล้วคณะกรรมการกองทุน (กติกา) และสมาชิกจะต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกาที่วางไว้ เช่น

- การรับสมาชิก
- การระดมทุน
- การจัดทำระบบบัญชี
- การจัดระบบตรวจสอบ
- การมอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบของกรรมการ
- อื่น ๆ

5. ขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาลโดย

เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 ขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

- จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

- ขึ้นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน

- เปิดบัญชีกับธนาคาร

5.2 การประเมินความพร้อมกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้วคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- ความรู้ประสบการณ์และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน
- การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

5.3 รับเงินจัดสรร

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อนุมัติเงินจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อมแล้ว จะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบ เมื่อกองทุนได้รับแล้วให้ติดต่อธนาคารเพื่อทำหลักฐานการรับเงินจัดสรร โดยมีเอกสารดังต่อไปนี้

- สมุดบัญชีเงินฝากของกองทุน
- มติที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้มีความ

ในการทำนิติกรรมสัญญากับธนาคาร ไปแสดงต่อธนาคาร ฯ และมติดังกล่าวต้องให้ประธานกรรมการของกองทุนลงนามกำกับ และรับรองสำเนาครบทุกหน้า

- บัตรประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการกองทุน

ซึ่งวิธีการปฏิบัติในการเตรียมข้อมูลและแผนชุมชนเพื่อเสนอต่อรัฐบาลในการอนุมัติเงินลงทุน 1 ล้านบาทมานั้น มีการดำเนินการโดยผู้นำทางการจัดเวทีชาวบ้าน คือนายบรรจบ (ประธานกองทุนหมู่บ้าน) โดยเชิญตัวแทนครัวเรือนละ ๆ 1 คนเข้าร่วมประชุมซึ่งมีประชาชนในหมู่บ้านจำนวน 3 ใน 4 ของครัวเรือนร่วมประชุมเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน และ 1 ใน 2 ของผู้ร่วมประชุมจะต้องเป็นสมาชิกของกองทุน โดยคณะกรรมการเป็นผู้ร่วมกำหนดข้อบังคับของกองทุน โดยให้

สมาชิกรับรองและส่งให้คณะกรรมการพิจารณา โดยปลัด อ.บ.ค. เป็นผู้ริเริ่มเปิดเวทีประชาคม ร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน เพื่อชี้แจงถึงความสำคัญของการมีข้อมูลของหมู่บ้าน โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการที่กลุ่มหรือบุคคล เสนอขอเงินจากกองทุน โดยร่วมกันคิดและออกแบบ “แบบสำรวจ” ที่เหมาะสมกับหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเอง ซึ่งจะขอความร่วมมือให้ตัวแทนครัวเรือนที่มาประชุม ดำเนินการสำรวจข้อมูลภายในครัวเรือนตัวเองและให้ส่งแบบสำรวจคืนภายในเวลาที่กำหนด และเมื่อแต่ละครัวเรือนส่งแบบสำรวจมาครบแล้ว แกนนำรวบรวมข้อมูลแต่ละข้อมูลมารวมกันให้เห็นภาพรวมของทั้งหมู่บ้านหรือชุมชน ซึ่งขอความช่วยเหลือจากคนอื่นที่มีประสบการณ์มาช่วยทำ หลังจากนั้นให้แกนนำเชิญตัวแทนครัวเรือน ๆ ละ 1 คน ซึ่งเป็นผู้นำ มาสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา โดยอาจตั้งเป็นคำถามต่อที่ประชุมเพื่อให้ที่ประชุมได้คิด วิเคราะห์ และหาแผนการเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง

หมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา หมู่ 9 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2.2 ให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 2.3 เพื่อช่วยเหลือคนในหมู่บ้านให้มีรายได้เพียงพอเลี้ยงครอบครัว
- 2.4 เพื่อนำดอกผลที่ได้จากกองทุนมาเป็นสวัสดิการในหมู่บ้าน
- 2.5 เพื่อให้คนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดี เป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้
- 2.6 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกด้วยวิธีการถือหุ้น

3. แหล่งที่มาของกองทุน

- 3.1 เงินอุดหนุนจากรัฐบาลตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1 ล้านบาท
- 3.2 ดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน โดยคิด 6 % ต่อปี
- 3.3 ค่าธรรมเนียมในการสมัครสมาชิก คนละ 10 บาท
- 3.4 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก หุ้นละ 10 บาท
- 3.5 เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันใด ๆ

4. คุณสมบัติของสมาชิก

4.1 เป็นเจ้าบ้าน หรือ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหมู่ 9 บ้านยางใหญ่พัฒนาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

4.2 เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมกองทุน

4.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกองทุน

4.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

4.5 เป็นผู้ที่มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

4.6 มีหุ้นในกองทุนอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของกองทุน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

5.1 ผู้ที่มีความประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิกกองทุน ให้ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ได้ที่คณะกรรมการกองทุน พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานตามที่คณะกรรมการกำหนด

5.2 คณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม โดยผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกแล้วจะต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า รายละเอียด 10 บาท

5.3 เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคณะสมัครแล้วและเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งให้บุคคลนั้นชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ภายใน 3 วัน นับจากวันที่แจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

6.1 ตาย

6.2 ลาออกโดยได้รับการอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ

6.4 จงใจฝ่าฝืนกฎระเบียบกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6.5 จงใจปกปิดความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

6.6 นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

6.7 ขาดคุณสมบัติการสมัครเข้าเป็นสมาชิก

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. การกู้เงินจะแบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามที่กรรมการอนุมัติโครงการ
2. จะต้องนำเงินไปทำตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ถ้าหากไม่นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการจะยึดเงินคืน
3. การกู้จะต้องมีคนค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน พร้อมสำเนาบัตรประชาชนของคนค้ำและที่มีลายมือชื่อของผู้ค้ำ
4. ถ้าหากกู้ไปแล้วไม่ส่งคืน ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบ
5. การกู้เงินไปจะต้องผ่อนชำระเป็นงวด ๆ เป็นประจำทุกเดือน ทุกวันที่ 5 ของเดือนพร้อมดอกเบี้ย
6. สมาชิกของกลุ่มจะต้องคืนเงินภายใน 3 เดือน , 6 เดือน , และ 1 ปี พร้อมดอกเบี้ย
7. เงินที่คืนมา คณะกรรมการแต่ละกลุ่มจะพิจารณาดำเนินการตามกฎระเบียบของกลุ่มย่อย
กรณีกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ มีดังนี้
 1. ผู้ประสงค์จะกู้ต้องเป็นสมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา และเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนามาก่อน
 2. จะกู้ได้ก็ต่อเมื่อคณะกรรมการพิจารณาโครงการของผู้ประสงค์จะกู้ โดยประเภทการกู้ยืมสมาชิกสามารถยื่นขอเงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้คือ การพัฒนาอาชีพ , การสร้างงาน , เพิ่มรายได้ , บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน
 3. การพิจารณาให้กู้จะต้องดูความเหมาะสมของโครงการ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้เงินอย่างชัดเจน และมีผู้ค้ำประกัน 2 คน โดยผู้ค้ำประกันนั้นต้องเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาและผู้กู้จะต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด
 4. ความเป็นไปได้ของโครงการ คือเป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
 5. จำนวนเงินที่ขอได้ไม่เกินครอบครัวละ 20,000 บาท
 6. ความสามารถในการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย ผู้กู้จะต้องส่งคืนเงินทั้งหมดภายใน 1 ปี โดยอาจส่งเป็นรายเดือน , รายสามเดือน หรือรายหกเดือน

7. เมื่อโครงการของผู้กู้ได้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการแล้วและได้มีการดำเนินงานตามโครงการแล้ว ผู้กู้จะต้องมีการจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพท์ โมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชีพท์ โมเดล ของจำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “ รูปแบบการประเมินแบบชีพท์ โมเดล ” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ ดังนี้

D.L. Stufflebeam และคนอื่น ๆ ได้เสนอแบบจำลอง CIPP (Context – Input – Process – Product Model) เพื่อการประเมินผลโครงการจากแนวความคิดกว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “ เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ ”

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลทั่ว ๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. ขั้นตอนของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ
2. ขั้นตอนของการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ
3. ขั้นตอนของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ เชื่อว่าการตัดสินใจจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้งที่ และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้สัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชีพท์ โมเดล จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็น

การรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบชีพท์ โมเดลดังกล่าวแล้ว

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้วิจัยเป็นเครื่องมือซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้รวบรวมและสรุปผลการวิเคราะห์โครงการ ดังนี้

สรุปคำสัมภาษณ์จากสมาชิกของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาเกี่ยวกับ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้คือ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการติดตามและการติดตามมีผลประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นโครงการที่ทำให้รู้ว่าโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการไปแล้วนั้น ได้ผลอย่างไรซึ่งรู้ถึงผลดีและผลเสีย จะได้นำผลเสียมาแก้ไขปรับปรุงใหม่ และถ้าไม่ดีขึ้นจะได้หาวิธีแนวทางแก้ไข รวมถึงได้ทราบความคิดเห็นของชาวบ้านว่าตรงกับโครงการที่กระทำไว้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ซึ่งทำให้ผู้ที่มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาในการทำงาน โดยรวมแล้วเป็นโครงการที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนของหมู่บ้านและข้อมูลโดยรวมของผู้ที่นำเงินไปลงทุนประกอบธุรกิจว่านำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างไรสามารถพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญขึ้นได้หรือไม่ โดยผลลัพธ์ตรงกับนโยบายหลักของรัฐบาลในการออกโครงการนี้ได้มากเท่าใด ซึ่งเป็นการสรุปผลของการทำงานทุกฝ่ายเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและแก้ไขเพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

จากโครงการนี้ ในส่วนของภาครัฐบาลนั้นก็จะต้องทราบถึงผลการดำเนินงาน ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคของการปฏิบัติงานตามนโยบายเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวนทั้งหมด

74,881 หมู่บ้านอย่างต่อเนื่องและมีระบบ สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ทันทั้งนี้ และนำเสนอข้อมูลการบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จของบางหมู่บ้านไปเป็นตัวอย่างให้หมู่บ้านอื่น ๆ คู่มือขยายผลสำเร็จต่อไป และเป็นข้อมูลที่เจาะลึกและเป็นจริงจากผลลัพธ์ที่ได้ส่งบัณฑิตกองทุนมาศึกษาและวิเคราะห์โครงการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา เพราะได้ใช้ความรู้จากที่เรียนมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและอยู่ในความควบคุมและดูแลจากคณะกรรมการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในความคิดเห็นของผู้ทำสารนิพนธ์แล้ว เห็นว่าเป็นโครงการที่ดี ซึ่งสามารถช่วยเหลือชุมชนได้เป็นอย่างดี และเกิดการไหลเวียนของข้อมูล โดยทางบัณฑิตเป็นหน่วยประสานงานทุกฝ่ายให้ดำเนินงานอย่างราบรื่น และสามารถนำความรู้ที่มีไปช่วยเหลือผู้กู้บางรายที่เดือดร้อนและศึกษาปัญหาของกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาที่เกิดขึ้นจริง เสนอต่อคณะกรรมการกองทุนและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยทางบัณฑิตเองจะเป็นกลางในเรื่องต่างๆ เนื่องจากไม่มีส่วนได้รับผลประโยชน์จากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงสามารถเสนอข้อมูลที่มีคุณภาพได้

จากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ทำให้ทางบัณฑิตสามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ดังนี้

- กลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนมีการเขียนคำขอหรือโครงการที่จะกู้เงินไม่ละเอียด ไม่ถูกต้อง เนื่องจาก ไม่มีความรู้ด้านนี้ กรรมการต้องคอยแนะนำให้
- เอกสารหลักฐานที่นำมาขึ้น ไม่ครบ
- กลุ่มผู้กู้เงินบางคนนำเงิน ไปใช้ไม่ตรงตาม โครงการที่เสนอมา
- กลุ่มผู้กู้เงินยังไม่สามารถบริหารการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพได้เท่าที่ควร จึงนำเงินที่กู้ไปใช้ เกิดประโยชน์ไม่เต็มที่เท่าที่ควร

ซึ่งทางคณะกรรมการยังต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลในเรื่อง

- การบริหารจัดการองค์กร โดยการจัดประชุมสัมมนาฝึกอบรมให้คณะกรรมการ
- การจัดระบบบัญชี การเงินและวัสดุภัณฑ์ของกองทุน
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกองทุน

ในความคิดของผู้ทำสารนิพนธ์ในเรื่องความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านนั้น จะประสบความสำเร็จได้หากมีสิ่งเหล่านี้อยู่ในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง

1. ชาวบ้านมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน
2. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดคกคิกาค้วคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองรวมทั้งเคารพในกคคิกาค้วกำหนดร่วมกัน
3. มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ดี มีความรู้ ประสบการณ์ เสียสละ รับผิดชอบ

4. มีการสร้างกระบวนการที่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ติดตามตรวจสอบร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน อย่างเป็นธรรมชาติ
5. มีความสามัคคี ความเอื้ออาทร เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส
6. มีการประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้และกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาในเรื่องตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน สรุปได้ว่าความเห็นส่วนใหญ่ของสมาชิกในชุมชนมีดังนี้

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี ปานกลาง
 2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ปานกลาง
 3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี ปานกลาง
 4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปานกลาง
 5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
 6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ทั้งหมด 184 ครอบครัว
 7. สมาชิกในชุมชนมีความอบอุ่นพร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน
 8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน 2 กลุ่มคือกลุ่มสหกรณ์และกองทุนเงิน
- ด้าน
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนาประจำเดือนละครั้ง
 10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
 11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม , ยุติธรรม
 12. ในชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิด โดยสมาชิกในชุมชน

จากการรวบรวมข้อมูลของผู้ดูแลรายแล้วผู้กู้เงินในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกองทุนด้วยความมั่นใจในการกู้เงินไปดำเนินธุรกิจและสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ เนื่องจากแต่ละโครงการของผู้กู้เงินต้องผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการหลายฝ่าย นั้นแสดงว่าทุกโครงการที่ผู้กู้เสนอมาไม่ผ่านการอนุมัติทั้งหมด แต่จะอนุมัติเฉพาะโครงการที่สามารถเกิดขึ้นได้จริงเท่านั้น และมีการดูแลติดตามการทำงานเป็นปัจจัยประกอบในการพิจารณาอีกด้วย หลังจากได้ศึกษาการทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาแล้ว มีความมั่นใจว่าสมาชิกผู้กู้เงินสามารถนำเงินต้นรวมดอกเบี้ยมาชำระคืนได้แน่นอน

สำหรับหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาแล้วโดยภาพรวม ประสบความสำเร็จได้ดีในระดับหนึ่ง เนื่องจากเป็น โครงการแรกที่เพิ่งเกิดขึ้นมาและบางอย่างยังไม่เข้าที่ แต่ด้วยประสิทธิภาพการทำงาน ของคณะกรรมการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและมีความรู้สามารถปรับปรุงและพัฒนาให้ประสบความสำเร็จด้วยดี อีกทั้งยังมีสมาชิกหมู่บ้านที่ต้องการมีส่วนร่วม และสนใจความเป็นไปในหมู่บ้าน ซึ่งอีกไม่นาน หมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาจะสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาโดยเป็นโครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีการดำเนินการประเมินดังนี้

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ ซิปท์ โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน) ของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาดังนี้

1.1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา (บริบทชุมชน) และผู้กู้รายบุคคล ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมโดยจัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) ซึ่งเป็นภาพรวมของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาโดยจะเป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมายอีกด้วย สำหรับวิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมจะใช้ทั้ง 2 วิธี คือ

- Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อมเพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบ (Opportunities and Pressure Outside of the immediate System) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตอย่างกว้างๆ เช่น การประเมินค่านิยมของชุมชน การวัดทัศนคติต่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน การสำรวจปัญหาเหล่านี้ ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไปและเพื่อตัดสินใจว่าเป้าหมายและนโยบายเดิมควรจะได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่เพราะเป็นการตรวจสอบ ความถูกต้องของวัตถุประสงค์โครงการ โดยคำถามที่ใช้ในการประเมินสภาวะแวดล้อมแบบ Contingency Mode คือ “ ถ้าโครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทเข้าไปมีบทบาทในระบบของเศรษฐกิจของชุมชน

จนแล้วควรจะให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ชุมชนหรือหมู่บ้าน ในการเตรียมความพร้อมอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด “

- Congruence Mode เป็นการประเมิน โดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่าวัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้และเป็นแนวทางเพื่อการปรับปรุงซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น(Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการเป็นการประเมินปัจจัยนำเข้ากระบวนการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา เพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ซึ่งจะประเมินได้ดังนี้

- ความสามารถของหน่วยงาน หรือ ตัวแทนในการจัดโครงการ
- ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่ช่วยเหลือ เงินทุน เวลา อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้วิธีการดำเนินงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นและวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) คือเป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการเพื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น โดยมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

- เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
 - เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
 - เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- และมียุทธวิธีในการประเมินกระบวนการมี 3 วิธี คือ

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในแผนการนั้นและ

ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บุคลากร ปฏิทินการปฏิบัติงาน

2. เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนการวางแผน โดยผู้อำนวยการระหว่าง การดำเนินโครงการนั้น

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ ๆ ของโครงร่างโครงการเพื่อบรรยายว่าเกิดอะไรขึ้นจริง ๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่าทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุผล

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่างคือ

1. การจัดทำนักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประหม่ออย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมิน กระบวนการและบุคลากรในโครงการหรือในแผนงานเอง
4. การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนทั้งระดับหมู่บ้านและผู้กู้รายบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ซึ่งระเบียบวิธีทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิตจะรวมถึงข้อไปนี้เข้าด้วยกัน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

เกณฑ์นั้นอาจเป็นได้ทั้ง Instrumental Criteria คือ จะสัมพันธ์กับความสำเร็จที่อยู่ในระดับปานกลางและมีส่วนช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ในที่สุด เช่น ก่อนที่โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านจะนำมาปฏิบัติ นั้น รูปแบบสอบถามและคำถามจำนวนมากในแบบสอบถามนั้น จะต้องได้รับจัดทำขึ้นมาก่อนและบัณฑิตกองทุนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้มาก่อน ส่วนเกณฑ์แบบ Congruence Criteria จะเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่ถูกกำหนดไว้

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

ประเภทของการประเมิน

1. การประเมินสถานะแวดล้อม
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น
3. การประเมินกระบวนการ
4. การประเมินผลผลิต

ประเภทของการตัดสินใจ

- การตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์
เลือกแบบการจัดแผนงานที่เหมาะสมที่สุด
การนำแผนงานที่วางไว้ไปปฏิบัติการปรับปรุง
ควรปรับปรุง ขยายแผนงานหรือควรล้มเลิก

ในการวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านนั้น ได้อาศัยข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานเชิงประจักษ์ต่าง ๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ในการประเมินผลกระทบครั้งนี้ จะรวบรวมและวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง และผลกระทบที่อาจเป็นไปได้ (Possible Impact) จากภาคสนามด้วย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาและสมาชิกของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาทั้งหมด เป็นกลุ่มที่ต้องการศึกษาวิจัยโดยประชากรของการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประชากรแบบจำกัด (Finite Population) กล่าวคือเป็นประชากรที่ผู้ทำสำมะโนพันธ์เจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมด ว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด ซึ่งประชากรของการศึกษาวิจัยเป็นบุคคล ดังนั้นหน่วยการวิเคราะห์ก็เป็นบุคคลเช่นกัน

ส่วนกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมินได้แก่ กลุ่มย่อยของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาที่ถูกเลือกมาจากกลุ่มประชากร ซึ่งเราจะใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา โดยผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน ในความเป็นจริงเราไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทุกคนได้เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนาน และยุ่งยากสลับซับซ้อน ดังนั้นเปลืองค่าใช้จ่ายไม่คุ้มค่ากับผลที่ได้ ถึงแม้จะเป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ผู้ทำสำมะโนพันธ์ก็มีกระบวนการเลือกอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดผลการศึกษาที่ถูกต้องมากที่สุด ซึ่งในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีแนวทางการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง (Sample Survey) ทำได้โดยเมื่อมีการกำหนดประชากรของการศึกษาวิจัยที่ชัดเจนแล้ว จากนั้นก็ใช้วิธีการสุ่มเพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sample Methods) เพื่อสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ต้องการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ดีได้โดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability Sampling) คือเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของ

ประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกันและผู้วิจัยสามารถกำหนดหรือประมาณค่าโอกาสที่ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในที่นี้จะมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ กัน โดยได้เก็บข้อมูลจาก

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 7 คน
- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 10 คน
- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั่ว ๆ ไปจำนวน 10 คน
- สมาชิกของหมู่บ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน 10 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซิพท์ โมเดล (CIPP Model) ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 ซึ่งตัวชี้วัดและตัวแปรมีความหมายคล้ายกันสามารถใช้แทนกันได้ โดยตัวชี้วัดหมายถึงข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษาจะระบุผลสำเร็จตามเกณฑ์ ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ โดยการกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณจะเป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลข โดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ เช่น ร้อยละ อัตราส่วน ค่าเฉลี่ย ส่วนการกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพเป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็นสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของรายบุคคล หรือกลุ่มบุคคล โดยเกณฑ์ของตัวชี้วัดจะใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) เป็นเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยใช้หลักเกณฑ์ของระดับที่ควรจะมี ควรจะได้ หรือควรจะเป็น

ประเภทของตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้จัดทำสารนิพนธ์จะจำแนกตามลักษณะของสิ่งที่ได้รับการประเมินประกอบด้วย 2 หน่วยระบบดังนี้

1. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ (หน่วยระบบ A) ระดับหมู่บ้าน ได้แก่

1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปของระดับหมู่บ้าน ได้แก่

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

- สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
- วัฒนธรรม ประเพณี
- โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร
- ผู้นำชุมชนการรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- โครงการพัฒนาที่ผ่านมา
- ความเข้มแข็งของชุมชน

1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุความต้องการของประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของปัจจัยเบื้องต้นกับผลที่ได้รับ ได้แก่

- นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- เงินกองทุน 1 ล้านบาท
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- เงินทุนสะสมอื่น ๆ
- บัณฑิตกองทุน
- ผู้สมัครขอกู้

1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุกระบวนการดำเนินการในแต่ละช่วงเวลาว่ามีความสำเร็จที่เกิดขึ้นมากหรือน้อยเพียงใด ได้แก่

- กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน
- ระบบบัญชีกองทุน
- การรับชำระหนี้
- การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
- การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน
- กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน คือ การรับสมัคร การหมดสมาชิกภาพ ประเภทสมาชิก การทำทะเบียนสมาชิก
- กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน คือ ขั้นตอนการขอกู้ การคัดเลือกผู้กู้ การโอนเงินให้ผู้กู้ และการรับชำระหนี้
- การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้
- การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน
- การจัดสรรผลประโยชน์

- การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยบัณฑิตกองทุน

1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุจำนวนหรือคุณภาพของผลผลิตที่ได้รับหลังจากโครงการ ได้ดำเนินการจนสิ้นสุด ได้แก่

1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

- จำนวนผู้กู้
- ยอดเงิน ให้กู้
- จำนวนสมาชิกกองทุน

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- จำนวนผู้ที่กู้ได้
- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- การขยายกิจการของผู้กู้
- การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

2. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ระบุรายบุคคล ได้แก่

2.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุสภาพทั่ว ๆ ไปของระดับรายบุคคล ได้แก่

- ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้
- หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน
- ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- สมาชิกในครอบครัว
- รายได้ของครอบครัว

2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุความสอดคล้องของประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของปัจจัยเบื้องต้นกับผลที่ได้รับ ได้แก่

- จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
- จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้

- สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ
- ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
- จำนวนแรงงาน

2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุกระบวนการดำเนินการในแต่ละช่วงเวลาว่ามีความสำเร็จที่เกิดขึ้นมากหรือน้อยเพียงใด ได้แก่

- การทำกิจการถูกวิธี
- การหาตลาดที่ดี
- การหาวัตถุดิบที่ดี
- การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน

2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุจำนวนหรือคุณภาพของผลผลิตที่ได้รับหลังจากโครงการได้ดำเนินการจนสิ้นสุด ได้แก่

- ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้
- ผลโดยตรง
- ผลโดยอ้อม

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้นมีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอหน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ

ในการประเมินโครงการของผู้ทำสารนิพนธ์นั้น ได้มีการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภทด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีมากมายหลายชนิดโดยผู้

ทำสารนิพนธ์ได้เลือกใช้ 3 ชนิดในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาปัญหา ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งตามลักษณะการใช้งาน โดยเป็นประเภทเครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ชนิดดังนี้

1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นรายการคำถามที่จัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายได้ตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการ ซึ่งจะเป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็นและความรู้สึก โดยแบบสอบถามจะเป็นแบบปลายเปิด (Opened Form Questionnaire) เป็นแบบสอบถามที่ไม่มีการกำหนดคำตอบ แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ถามได้อย่างอิสระ

2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลเชิงลึกหรือจากกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือไม่ออก / เขียนไม่ได้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลค่อนข้างมากเพราะต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลแต่ละคนค่อนข้างนาน ซึ่งประเภทของแบบสัมภาษณ์จะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดคำถามไว้อย่างชัดเจนตามลำดับในประเด็นที่ต้องการคำตอบ เพื่อให้ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้เป็นคู่มือในการสัมภาษณ์ โดยเป็นแบบปลายเปิด (Opened -end) คือเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีโอกาสตอบอย่างอิสระ เช่น เพราะอะไร ทำไม อะไร เป็นต้น

การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับการวิจัยชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมากเพราะผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลได้โดยตรงตามข้อคำถามที่ผู้ทำสารนิพนธ์ต้องการทราบ ตัวอย่างของคำถามที่ผู้ทำสารนิพนธ์สามารถนำไปใช้ในการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น คำถามจากแบบรายงานต่าง ๆ (บร.) ที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลจากชุมชนหมู่บ้านสำหรับการโครงการบัณฑิตกองทุน โดยคำถามเหล่านั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับชุมชน หมู่บ้าน หรือแม้กระทั่งข้อมูลระดับบุคคล

3. แบบสังเกตและการบันทึก (Observation) เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรม หรือปฏิกริยาของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกต โดยจะต้องมีการบันทึกข้อมูลทันทีที่สังเกตเห็นเหตุการณ์นั้น โดยจะเป็นการสังเกตแบบสังเกตที่มีโครงสร้าง (Structured Observation Form) เป็นแบบสังเกตที่สร้างอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปใช้ซึ่งผู้สังเกตจะนำไปใช้เป็นการสังเกตพฤติกรรมตามที่กำหนดแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) คือ สังเกตที่ต้องใช้ตรวจพฤติกรรมที่กำหนดว่ามีหรือไม่ ความถี่ในการเกิดพฤติกรรมก็ครั้ง และเกิดในเวลาใด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตและบันทึกจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพทั่วไป ด้านต่างๆ ของหมู่บ้านตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรมทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ส่วนการสัมภาษณ์นั้นจะสัมภาษณ์ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนราษฎรคดในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ (บร.) อีกทั้งยังได้ข้อมูลจากการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน และการศึกษาเจาะลึกกรณีจากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ จำนวน 10 ราย ที่มีวัตถุประสงค์ในการกู้แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) เพื่อใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทศนคคทที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุบบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย หรือ เอกสาร หรือหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ตอบคำถามของในประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งในที่นี้เป็นข้อมูลที่เก็บมาจากหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หรือ เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยจะใช้ระดับการวัดแบ่งกลุ่ม (Nominal Scale) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาข้อมูล โดยที่แหล่งข้อมูลนั้นจะมาจาก แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ทำสารนิพนธ์ สามารถเก็บรวบรวมได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการกองทุน ผู้กู้ สมาชิกกองทุน สมาชิกหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา และแหล่งข้อมูลอีกทาง คือ แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) ซึ่งหาได้จากเอกสารของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา และกฎระเบียบต่างๆ โดยระยะเวลาในการเก็บข้อมูลนั้นเริ่มตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2544 จนกระทั่งเดือน กันยายน 2545

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัย ที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้นจึงไม่ได้แสดงวิธีการโดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้น ๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธี ได้แก่

1. การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบ บร. ต่างๆ
2. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
5. ศึกษาจากเอกสารและกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

วิธีสังเคราะห์ข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยวิธีต่างๆ ทำสารนิพนธ์ได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกัน ถ้าพบว่า มีข้อแตกต่างก็ทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มา หรือ แหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงนำมาเรียบเรียงและจัดกลางจนได้ประเด็นที่ชัดเจน ดังปรากฏในบทที่ 4

ในเรื่องหน่วยในการวิเคราะห์คือ โครงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน 1 ตำบลบาท และดำเนินการในพื้นที่ของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา หมู่ 9 ว่าคณะกรรมการและสมาชิกมีศักยภาพเพียงพอที่จะ

เข้าร่วมโครงการนี้หรือไม่ รวมถึงเงินกู้ที่กู้ไปแล้วเกิดประโยชน์และประสิทธิภาพเท่าที่ควรหรือเปล่า และโครงการนี้มีส่วนช่วยให้หมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา สามารถพึ่งพาตนเองไปตลอดและพัฒนาชุมชนรวมถึงการกินคืออยู่ดีขึ้นหรือไม่ในภาพรวม

สำหรับขอบเขตของการวิจัยคือ

1. พื้นที่หมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา หมู่ 9 ต. สุรนารี อ. เมือง จ. นครราชสีมา
2. สัมภาษณ์สมาชิกที่กู้ยืมเงินในหมู่บ้าน เกี่ยวกับผลการดำเนินงานหลังจากเข้าร่วมโครงการ
3. สัมภาษณ์สมาชิกทั่วไปในหมู่บ้านเกี่ยวกับทัศนคติต่อกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงความรู้ความเข้าใจในโครงการ
4. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนในเรื่องการดำเนินงาน และการบริหารกองทุนสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้น
5. สสำรวจถึงความเข้มแข็งและการพัฒนาการเรียนรู้ของหมู่บ้าน เพื่อวิเคราะห์สภาพศักยภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชน

ในเรื่องเลือกพื้นที่และขอบเขตการวิจัยในการเข้ารับทำการวิจัยครั้งนี้ ได้รับผิดชอบพื้นที่ของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา (หมู่ 9) ต. สุรนารี อ.นครราชสีมา เป็นกรณีศึกษาถึงผลการดำเนินงานของคณะกรรมการและสมาชิกผู้กู้ยืมเงินต่อโครงการกองทุนนี้ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องคุณภาพชีวิตการกินคืออยู่ดีที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้ หลังจากเข้าร่วมโครงการกองทุนแล้วหรือไม่

ส่วนผู้ให้ข้อมูลมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ คณะกรรมการกองทุน สมาชิกที่กู้ยืมเงินในโครงการ และ สมาชิกที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะมีการเก็บข้อมูลและการสัมภาษณ์แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของข้อมูลที่ต้องการและจากเอกสารที่มีการรวบรวมข้อมูลมาแล้ว

การเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น

1. เข้าไปดูการทำงานเก็บรายละเอียดจากการสังเกต และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
 2. ใช้แบบสอบถามไปสัมภาษณ์รายบุคคลทั้งคณะกรรมการ สมาชิกผู้กู้ยืมเงิน และสมาชิกทั่วไปในหมู่บ้าน
 3. การรวบรวมข้อมูลเอกสารในพื้นที่หรือข้อมูลมือ 2 ที่มีการเก็บบันทึกรายละเอียดเรียบร้อยแล้ว เช่น กขช2ค จปฐ ปค1 หรือแผนพัฒนาตำบล
 4. การจดบันทึกภาคสนามรวมถึงการเขียนบันทึกประจำวัน
- ในการจัดระบบข้อมูลต่าง ๆ นั้น ได้จาก บร. ที่เคยเก็บรวบรวมแล้วสำหรับการวิจัย และเครื่องมือที่ช่วยในการศึกษาเพิ่มเติม คือ แผนที่หมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็วและง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความหมายและสรุปความโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นต้นของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูลแล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล จากนั้นจึงนำข้อมูลนั้น ๆ มาคำนวณด้วยเครื่องคำนวณ โดยที่การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ทั้งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผล โดยใช้ค่าสถิติเพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ เช่น กฏระเบียบกองทุน รายงานการประชุมของคณะกรรมการในแต่ละครั้ง

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1) ความยากจนของประเทศ

จากวิกฤตเศรษฐกิจในอดีตส่งผลกระทบต่อมาจนกระทั่งปัจจุบันธุรกิจทุกระดับยังคงได้รับผลกระทบนั้นอยู่ ส่งผลให้รัฐบาลจำเป็นต้องออกนโยบายกระตุ้นด้านเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วนแก้ไขปัญหาค่าให้ดีขึ้น โดยต้องเริ่มจากระดับล่างของประเทศ นั่นคือเศรษฐกิจระดับหมู่บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองและมีความเข้มแข็งในชุมชนเพิ่มขึ้น จึงได้อนุมัติโครงการกองทุนเงินล้านให้กับหมู่บ้านต่าง ๆ ในประเทศทั้งหมด 74,881 หมู่บ้าน โดยมีความเชื่อว่าถ้าฐานรากของประเทศมั่นคงแล้ว เศรษฐกิจมหภาคระดับประเทศก็จะแข็งแรงขึ้นไปด้วย

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในปัจจุบันทั้งภาครัฐและเอกชนต่างมีนโยบายปล่อยเงินกู้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้มีการไหลเวียนของเงินสูงขึ้น โดยปล่อยเงินเข้าสู่ระบบด้วยวิธีออกโครงการสินเชื่อต่าง ๆ เชิญชวนให้นักลงทุนหรือผู้ประกอบการรายใหม่สร้างธุรกิจให้เพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือโครงการ (SMEs) ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีการให้ความรู้ อบรม สัมมนา และสนับสนุนโครงการจากหน่วยงานหลาย ๆ ฝ่ายโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ซึ่งส่วนใหญ่การอบรมโครงการ SME จะเป็นหน้าที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในการพัฒนาอาชีพเพื่อให้เกิดความรู้ และทักษะในการประกอบธุรกิจและสอนการเขียนโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติเงินกู้จากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ทั้งในประเทศและจากกองทุนของต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือด้านนี้

3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ตัวเลขด้านการส่งออกและนำเข้าจากกรมการค้าระหว่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงภาวะการขาดดุลของประเทศไทยที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ด้วยสาเหตุหลายประการ แต่ปัจจัยที่สำคัญหนึ่งในนั้นก็คือการนำสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาบริโภคหรือใช้เป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตสินค้า ซึ่งมีการละเลยในการใช้วัตถุดิบหรือสินค้าที่ผลิตในประเทศเนื่องจากคิดว่าเป็นสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ เทคโนโลยีต่ำสมัยและไม่ได้มาตรฐาน จึงเกิดเป็นค่านิยมใช้ของนอกประเทศมากขึ้น รัฐบาลตระหนักถึงปัญหาด้านนี้ จึงได้ออกนโยบายส่งเสริมและรณรงค์ภูมิปัญญาไทยให้มีการพัฒนาและ

เป็นที่รู้จักในวงธุรกิจมากขึ้นด้วยการอุดหนุนเงินลงทุนในโครงการต่าง ๆ รวมถึงโครงการกองทุนเงินด้านที่กระจายเงินลงสู่หมู่บ้าน เพื่อให้ประชากรที่มีศักยภาพและความสามารถในระดับท้องถิ่นสามารถสร้างธุรกิจและพึ่งพาตนเองได้

4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ กำลังมีระดับที่ต่ำลงไม่ว่าจะด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากทั้งหน่วยงานรัฐบาลหรือเอกชน และที่สำคัญต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจช่วยกันอนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมให้ดีขึ้นจากประชาชนในประเทศ โดยการสร้างจิตสำนึกร่วมกัน และมีการกระจายข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และมีกิจกรรมร่วมกันในโครงการต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งในระดับชุมชนให้สูงขึ้น

5) ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

จากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลให้ธุรกิจประสบปัญหาการขาดทุน ดังนั้นจึงเกิดการกู้หนี้ยืมสินเพื่อหาทางให้ธุรกิจอยู่รอดและมีเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยไม่สนใจต่ออัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะเป็ผลร้ายต่อธุรกิจตนเองในภายหลัง และจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของลูกหนี้ในการเซ็นสัญญากู้เงินจากนายทุนนอกระบบ ส่งผลให้เกิดความเคียดแค้นและเป็นหนี้สินจนไม่สามารถชำระคืนได้หมด ซึ่งรัฐบาลได้หาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ โดยการปล่อยเงินกู้โครงการต่าง ๆ ที่มีดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาผ่อนนาน และบางครั้งต้องยอมให้เกิดหนี้สูญ เพื่อช่วยเหลือประชากรในระดับท้องถิ่นที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้และหนึ่งในนั้นก็คือโครงการกองทุนหมู่บ้านเงินล้าน โดยมีคณะกรรมการกองทุนเกิดจากการเลือกตั้งจากสมาชิกในหมู่บ้านนั่นเอง เพื่อให้เงินไปถึงหน่วยย่อยและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดมากที่สุด

6) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

จากในอดีตที่รัฐบาลไม่เข้าไปดูแลสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านอย่างจริงจัง ทำให้แรงงานในชนบทอพยพเข้ามาสู่ในเมืองมากขึ้น เนื่องจากว่ามีรายได้และงานที่หลากหลายมากกว่าในหมู่บ้านจนเกิดปัญหาแรงงานล้นตลาด และอยู่กันอย่างหนาแน่นในตัวเมืองจนเกิดปัญหาสังคม ดังนั้นในหมู่บ้านจึงไม่เหลือแรงงานในการช่วยกันสร้างเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น จึงเกิดปัญหาความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท รัฐบาลจึงได้สร้างงาน สร้างรายได้ในระบบเศรษฐกิจระดับหมู่บ้านขึ้นมาใหม่ โดยการปล่อยเงินกู้เข้าสู่ระดับชุมชนในชนบทให้มากขึ้นเพื่อเรียกแรงงานและบัณฑิตของชาติกลับสู่ถิ่นเกิดและช่วยกันสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านและสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีค่าให้หายไปจากประเทศไทย

7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

กระแสวัฒนธรรมของตะวันตกและตะวันออกได้เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลในชีวิตปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยมาจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ นิตยสาร ละคร ซึ่งวัยรุ่นจะเป็นกลุ่มที่รับวัฒนธรรมต่างชาติมากที่สุด โดยเห็นว่าเป็นรสนิยมที่โก้หรูและทันสมัย และส่วนใหญ่จะคิดว่าสินค้าที่มาจากต่างประเทศมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ทันสมัยกว่าสินค้าในประเทศ ซึ่งในความเป็นจริงสินค้าไทยมีคุณภาพทัดเทียมและได้มาตรฐานเหมือนสินค้าต่างชาติ แต่ถูกละเลยและไม่มีใครสนใจทำให้ภูมิปัญญาไทยดี ๆ ได้หายสาบสูญไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจของชาติและปริมาณการนำเข้าของสินค้าต่างชาติเข้าประเทศมากขึ้นจนเกิดปัญหาการขาดดุลการค้า ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยอ่อนแอด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้แรงจูงใจให้หันมาใช้สินค้าไทยมากขึ้น อุดหนุนธุรกิจของคนไทยเพื่อให้เงินไหลเวียนในประเทศมากขึ้นและเกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของชาติปรับระดับดีขึ้น และฟื้นฟูภูมิปัญญาไทยโดยออกโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและสนับสนุนให้เปลี่ยนทัศนคติใหม่สำหรับสินค้าไทย และกระตุ้นให้ประชาชนรู้สึกภูมิใจที่เป็นคนไทย

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน

หมู่บ้านยางใหญ่พัฒนา หมู่ 9 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา ได้เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2535 หรือประมาณ 10 ปีมาแล้ว (ณ ปัจจุบัน พ.ศ. 2545) คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านแห่งนี้คือ บริษัทรุ่งนิรันดร์ โอเรียลสเตรท จำกัด เป็นทีมงานบริษัทเอกชนที่ประกอบธุรกิจหมู่บ้านจัดสรรหรือที่รู้จักกันในนาม หมู่บ้านรุ่งนิรันดร์ โดยสภาพความเป็นอยู่ในอดีตของหมู่บ้านยางใหญ่พัฒนา หมู่ 9 แต่เดิมนั้นเป็นพื้นที่ของหมู่ 3 หมู่บ้านยางใหญ่ซึ่งพื้นที่ด้านหน้าของหมู่ 3 คิดถนนมิตรภาพได้กลายมาเป็นแหล่งชุมชนใหม่เนื่องจากทางบริษัท ฯ ได้เข้ามาพัฒนาที่ดินและเริ่มประกอบธุรกิจหมู่บ้านจัดสรร ดังนั้นจำนวนประชากรจึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและทางหมู่บ้านจัดสรรจึงยื่นเรื่องต่อหน่วยราชการขอแยกตัวออกจากหมู่ 3 โดยตั้งเป็นหมู่ 9 หมู่บ้านยางใหญ่พัฒนา เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและสะดวกในการประสานงานกับหน่วยราชการ

แต่เดิมพื้นที่ตรงนี้เป็นทุ่งนาและสวนมะพร้าว รวมถึงมันสำปะหลังบ้างเล็กน้อยมีแหล่งน้ำคือหนองน้ำสำหรับทำการเกษตร มีประชากรอยู่ประปราย เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรม ความเจริญยังไม่เข้ามาไม่ถึง ส่วนชาวบ้านก็ดำรงชีพด้วยวิถีชีวิตที่เรียบง่ายจบจนกระทั่ง มีหมู่บ้านจัดสรรเข้ามาซื้อพื้นที่เพื่อประกอบธุรกิจ จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในหมู่บ้านแห่งนี้ โดยนำความเจริญเข้ามาสู่หมู่บ้าน มีการสร้างถนนเข้ามาในหมู่บ้าน เปลี่ยนจากถนนลูกรัง เป็นถนนซีเมนต์

และลาดยาง และจำนวนประชากรก็เพิ่มขึ้นจนกลายเป็นกลุ่มใหญ่ ในเรื่องการขยายตัวของประชากรจำนวนประชากรในอดีตมีไม่มากนักแต่เมื่อมีหมู่บ้านจัดสรรขึ้นมาทำให้การขยายตัวของประชากรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีสาเหตุมาจากการย้ายถิ่นฐานเข้ามา โดยแต่ละครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กันและไม่ได้เกิดจากการขยายตัวแบบเครือญาติ แต่บุคคลภายนอกเริ่มเข้ามาอยู่อาศัยด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น เปลี่ยนที่อยู่เนื่องจากแต่งงาน โกสัที่ทำงาน ต้องการความเป็นส่วนตัว สะดวกในการเดินทาง สาธารณูปโภคครบครัน อากาศบริสุทธิ์ เพื่อนฝูงชักชวน ฯลฯ ดังนั้นประชากรจึงได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและในด้านการขยายตัวของชุมชนยังคงพัฒนาต่อไปเนื่องจากความต้องการของบุคคลภายนอกยังมีอยู่และที่ดินสำหรับทำหมู่บ้านจัดสรรก็มีเพียงพอต่อการสร้างบ้าน ส่วนในเรื่องอาชีพครั้งแรกของสมาชิกหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นมีหลากหลาย เช่น รับราชการ ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง พนักงานบริษัทเอกชน ฯลฯ ซึ่งเป็นอาชีพเดิมของแต่ละคนอยู่ก่อนแล้วและปัจจุบันส่วนใหญ่ก็มีอาชีพเดิมโดยไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งเราจะไม่นับอาชีพเกษตรกรรวมแต่เดิมโดยค่อนนั้นเป็นเขตของหมู่ 3 ยังไม่ได้เป็นหมู่ 9 ดังเช่นในปัจจุบัน

ในด้านสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นมีอาณาเขตติดต่อด้านหน้าติดถนนมิตรภาพ ด้านข้างขนานด้วย ตำบลโคกกรวด และ หมู่ 3 (หมู่บ้านขนาดใหญ่ ต. สุรนารี) ส่วนในเรื่องสภาพที่ดินและบริเวณโดยรอบส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยและหมู่บ้านจัดสรรรุ่งนรินทร์ มีพื้นที่ทำการเกษตรปลูกมันสำปะหลังบ้างนิดหน่อยแต่ก็ยังมีพื้นที่ว่างอีกมากที่ยังไม่ได้ใช้ให้เกิดประโยชน์ ในเรื่องป่าไม้และพื้นที่สาธารณะในหมู่บ้านไม่มี เนื่องจากเป็นแหล่งชุมชน แต่จะมีพื้นที่ว่างเปล่าซึ่งมีต้นไม้และหญ้าขึ้นประปราย ไม่ได้ใช้ทำประโยชน์อะไร สำหรับแหล่งน้ำของชุมชนนั้น ได้จากบ่อบาดาลที่ขุดเจาะเองซึ่งใช้ภายในหมู่บ้านรุ่งนรินทร์ และน้ำประปาที่ส่งมาจากการประปา และคลองใสไถที่อยู่หลังหมู่บ้าน ส่วนในเรื่องระบบสาธารณูปโภคในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนามีครบทุกอย่าง ทั้งไฟฟ้า ประปา ถนนแต่เดิมเป็นลูกรังและได้พัฒนาเป็นถนนลาดยางทุกเส้นแล้ว อากาศที่บริสุทธิ์ รวมถึงโทรศัพท์ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้เป็นอย่างดี

2) สภาพปัจจุบัน

- ลักษณะประชากร

หมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนามีจำนวนประชากรทั้งหมด 862 คน นับเป็นครัวเรือน 184 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 53.13 และกลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.24 ซึ่งเป็นช่วงอายุที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างยิ่งและเป็นช่วงอายุที่สามารถหารายได้เลี้ยงครอบครัว นับว่าเป็นจุดแข็งของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาที่แสดงถึงความก้าวหน้าของชุมชนในอนาคต ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ ดูได้จากตารางดังต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	862 คน	100
- ชาย	404 คน	46.87
- หญิง	458 คน	53.13
2. อายุ	862 คน	100
1 วัน - 3 ปีเต็ม	70 คน	8.12
3 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	75 คน	8.71
12 ปี 1 วัน - 15 ปีเต็ม	69 คน	8.00
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	65 คน	7.54
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	502 คน	58.24
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	62 คน	7.19
60 ปี 1 วันขึ้นไป	19 คน	2.2
3. ระดับของการศึกษา	379 คน	100
ระดับประถมศึกษา	75 คน	19.79
ระดับมัธยมศึกษา	134 คน	35.36
ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา	148 คน	39.05
นักศึกษาผู้ใหญ่	22 คน	5.80
4. การประกอบอาชีพ	184 ครึ่งเรือน	100
ทำนา	1 ครึ่งเรือน	0.54
ค้าขาย	65 ครึ่งเรือน	35.33
ทำสวน	1 ครึ่งเรือน	0.54
รับราชการ	37 ครึ่งเรือน	20.10
รับจ้าง	14 ครึ่งเรือน	7.60
พนักงานบริษัทเอกชน	66 ครึ่งเรือน	35.89

ลักษณะอื่น ๆ ของประชากรมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ในหมู่บ้านไม่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่มีฐานะยากจนและไม่ได้รับการอุปการะจากคนในครอบครัว
2. ในหมู่บ้านมีคนพิการจำนวน 2 คน ซึ่งได้รับการศึกษา 1 คนและไม่ได้รับการศึกษา 1 คนเนื่องจากว่าเป็นผู้ใหญ่มากแล้วและมีงานทำที่บ้าน
3. ในพื้นที่ของหมู่บ้าน ไม่มีโรงเรียน โรงเรียนทางศาสนา ศูนย์เลี้ยงเด็กและวัด ดังนั้นจึงไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับด้านนี้
4. สมาชิกในหมู่บ้านมีผู้อ่านหนังสือไม่ออก 1 คน เป็นชายที่อาศัยพื้นที่แห่งนี้มานานแล้วและปัจจุบันลูกหลานได้ทำงานส่งเสียเลี้ยงดูชาย จึงไม่เป็นภาระของหมู่บ้าน

ในพื้นที่ของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นส่วนใหญ่จะเป็นหมู่บ้านจัดสรร มีพื้นที่ว่างซึ่งไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรและมีที่ดินสำหรับทำเกษตรกรรมจำนวน 8 ไร่คือทำนาดำและสวนมะม่วง ส่วนด้านอื่น ๆ เช่น ไม่มีโรงเรียน ไม่มีศูนย์เลี้ยงเด็ก ไม่มีโรงเรียนทางศาสนา ไม่มีวัด ไม่มีโรงสีหรือโรงงานอุตสาหกรรม ไม่มีสัตว์เลี้ยงเช่นวัว ควาย เป็ด สุกร ไม่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติมีแต่บ่อน้ำบาดาลที่เอาไว้ใช้ประโยชน์ด้านสาธารณสุขภายในหมู่บ้าน ไม่มีการผลิตสินค้าในหมู่บ้านเพื่อจำหน่าย ไม่มีภูมิปัญญาชาวบ้านด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ด้านโภชนาการ แต่มีภูมิปัญญาชาวบ้านด้านกองทุนและธุรกิจชุมชนคือ นายพงศ์สันต์ พุทธทานันต์เป็นผู้นำในการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชน และนายบรรจบ ทองเกื้อกุลเป็นผู้นำในการจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท และในหมู่บ้านมีการจัดตั้งองค์กรชุมชน 1 องค์กรคือ กลุ่มสหกรณ์ชุมชนหมู่ 9 ซึ่งกิจกรรมหลักก็คือขายสินค้าอุปโภค บริโภคให้แก่สมาชิกในหมู่บ้านในราคาถูก

3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน

ภาพโดยรวมด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาอยู่ในระดับที่ดี ครอบครัวของสมาชิกในหมู่บ้านทุกครัวเรือน (184 ครัวเรือน) มีระดับรายได้มากกว่า 50,000 บาท / ปี และแต่ละครอบครัวสามารถเลี้ยงดูสมาชิกได้ไม่ต้องเป็นภาระของหมู่บ้าน ในด้านอาชีพส่วนใหญ่ของสมาชิกจะทำงานนอกหมู่บ้านเนื่องจากเป็นอาชีพประจำ เช่น พนักงานเอกชน ข้าราชการ หรือมีธุรกิจส่วนตัว ดังนั้นอัตราการไหลเวียนของเงินในหมู่บ้านจึงน้อยมาก และเงินที่กู้ยืมจากกองทุนก็ไหลออกนอกระบบคือไม่ได้ไหลเวียนภายในหมู่บ้าน ส่วนประเภทธุรกิจที่อยู่ในหมู่บ้านก็จะเป็นธุรกิจเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ร้ายขายของชำ ร้านอาหาร ในหมู่บ้านรอบ 5 ปีที่ผ่านมามีโครงการของรัฐ

เข้ามาช่วยเหลือชาวบ้านด้านเศรษฐกิจคือโครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทซึ่งเป็นแหล่งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยต่ำ เริ่มเข้ามามีบทบาทในหมู่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 สามารถช่วยเหลือด้านเงินกู้ในระดับปานกลาง

4) ด้านวัฒนธรรม

ด้านวัฒนธรรมของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาจะมีลักษณะคล้ายกับสังคมเมือง เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ทำงานนอกหมู่บ้านและจะกลับเข้าบ้านตอนเย็น อีกทั้งสมาชิกแต่ละครอบครัวต่างก็อพยพมาจากคนละที่ ดังนั้นวัฒนธรรมในชุมชนจึงไม่มีอะไรเด่นชัดและเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แต่ในรอบ 1 ปีภายในหมู่บ้านจะมีกิจกรรมร่วมกันคือในเดือนธันวาคม จะมีประเพณีทำบุญตักบาตรปีใหม่ โดยคณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นฝ่ายจัดการในเรื่องนี้

5) ข้อมูลด้านอื่น ๆ คือลักษณะที่เป็นศักยภาพที่ดี

ในหมู่บ้านมีผู้ที่สมาชิกให้ความนับถือซึ่งเป็นบุคคลที่สร้างผลงานและประโยชน์ให้กับหมู่บ้านและนอกหมู่บ้านคือ นายสมยศ รัตนปริยานุชเป็นประธานกรรมการประธานบริหารส่วนตำบลระดับจังหวัด นายธารณ จำปาเพ็ญเป็นผู้ใหญ่บ้าน นายพงศ์ศักดิ์ พุทธทานันต์เป็นประธานสหกรณ์ชุมชน และนายบรรจบ ทองเกื้อกุลเป็นประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งจะเห็นได้ว่าหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนามีศักยภาพด้านบุคลากรที่มีคุณภาพและเป็นผลดีเป็นอย่างยิ่ง

2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ระดับหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่าในระยะแรกของโครงการนี้ที่เข้ามามีบทบาทในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา สมาชิกในหมู่บ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เข้าใจว่าเป็นนโยบายของรัฐบาลที่อนุมัติมาเพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนเป็นของตัวเอง คือ เลือกลงจากคนในหมู่บ้านมาเป็นคณะกรรมการ และมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจระดับหมู่บ้านให้มีระดับที่ดีขึ้น โดยเป็นแหล่งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยต่ำ และสมาชิกในหมู่บ้าน

อีก 10 % ที่เหลือไม่มีความสนใจที่จะรับรู้และเข้าใจในโครงการกองทุนหมู่บ้านเพราะมีความเห็นว่าไม่มีประโยชน์และไม่มีความคุ้มค่าต่อชีวิตประจำวัน เมื่อเวลาผ่านไปข่าวสารเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านเริ่มเข้ามามีบทบาทในโครงการโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่นหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร ฯลฯ ทำให้สมาชิกส่วนหนึ่งเริ่มเข้าใจนโยบายของกองทุนมากขึ้น โดยโครงการนี้มีความหมายมากกว่าแหล่งเงินทุน ก็จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนให้มากขึ้น อีกทั้งให้เกิดการเรียนรู้ รู้จักการบริหารจัดการตนเองได้ พัฒนาการคิดริเริ่มรวมถึงมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากหมู่บ้านของตนเองได้ และก่อให้เกิดกระบวนการสร้างผู้นำในระดับหมู่บ้านที่ทุกคนยอมรับอีกด้วย

2) เงิน 1 ล้านบาท เมื่อหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาได้รับการอนุมัติเงิน 1 ล้านบาทแล้ว ทางคณะกรรมการกองทุนก็เริ่มเข้ามามีบทบาทในการบริหารเงินกองทุน โดยมีการจัดการประชุมเพื่อเรียกสมาชิกกองทุนมาขอรับเงินทุนก็ต้องเขียนโครงการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนก่อน หลังจากนั้นก็จะพิจารณาแต่ละโครงการของคณะกรรมการกองทุน เพื่ออนุมัติเงินทุน โดยจะคิดดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาท / ปี ทุกรายทุกโครงการที่ขอกู้ ซึ่งการอนุมัติเงินทุนเป็นไปตามขั้นตอนและยุติธรรม โดยไม่มีการเล่นพรรคพวกหรือมีความลำเอียงให้กับผู้กู้บางราย เนื่องจากคณะกรรมการต้องการให้เป็นไปด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ส่วนเกณฑ์หลัก ๆ ในการอนุมัติเงินทุนให้ผู้กู้แต่ละรายนั้น จะพิจารณาจากโครงการที่เป็นไปได้ ประวัติความประพฤติ และความสามารถในการชำระหนี้ ซึ่งเงิน 1 ล้านบาท ทางคณะกรรมการกองทุนได้อนุมัติเงินให้สมาชิกกองทุนกู้ยืมไปแล้ว 47 ราย เป็นเงิน 901,000 บาท และแจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับเงินกองทุนดังนี้

รายละเอียด	จำนวนราย	ร้อยละ	จำนวนเงิน
1 อาชีพ	47	100	901,000
1.1 การผลิตทางการเกษตร			
- ทำไร่นา สวน	7	14.89	114,000
- เลี้ยงสัตว์ คือ จิ้งหรีด ไก่ ปลา	4	8.51	72,000
1.2 ค้าขาย	29	61.70	575,000
1.3 การบริการ			
- ตัดผมเสริมสวย	2	4.26	40,000
- ร้านอาหาร ซักรีด	5	10.64	100,000
2 ระยะเวลาใช้คืน	47	100	901,000
2.1 ระหว่าง 6-8 เดือน	1	2.13	20,000

2.2 12 เดือนเต็ม	46	97.87	881,000
3 จำนวนวงเงินกู้ของสมาชิกแยกเป็น	47	100	901,000
3.1 10,001 – 15,000 บาท	5	10.64	61,000
3.2 20,000 บาท	42	89.36	840,000

3) คณะกรรมการหมู่บ้านของหมู่บ้านยางใหญ่พัฒนาในชุดปัจจุบันมีจำนวน 15 คน โดยแยกเป็นชาย 10 คน หญิง 5 คน ซึ่งขั้นตอนในการเลือกคณะกรรมการเป็นไปตามลำดับที่ทางราชการกำหนดไว้ (ดูได้จากภาคผนวก ข) และกรรมการทุกคนที่ได้รับเลือกก็มีความรู้ความสามารถในการนำพาความเจริญมาให้กับกองทุนหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี โดยดูได้จากผลงานที่ผ่านมาในการบริหารกองทุน ซึ่งรายละเอียดในการเลือกคณะกรรมการกองทุนที่ผ่านมามีดังนี้

ในการเปิดเวทีประชุมเพื่อเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการรับสมัครเข้ากองทุนของหมู่บ้านยางใหญ่นั้น มีจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งสิ้น 145 ครัวเรือน โดยวิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้นเป็นการเปิดเวทีประชาคมเสนอชื่อคณะกรรมการและให้คณะกรรมการแสดงวิสัยทัศน์และให้ผู้ร่วมประชุมคัดเลือกกรรมการจำนวน 11 คน ซึ่งวันที่เลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคือวันที่ 14 กรกฎาคม 2544 โดยที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยที่คณะกรรมการกองทุน ฯ ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุน ฯ ของตนเองแล้วมีความเห็นว่าจำนวนคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพมีจำนวน 5 คนขึ้นไป โดยรายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วยคณะกรรมการ 11 คน และผู้ทรงคุณวุฒิรวมถึงที่ปรึกษา 4 คน ดังนี้

1. นายบรรจบ	ทองเกื้อกุล	ตำแหน่ง ประธานกองทุนหมู่บ้าน
2. นางอังศุมาลิน	บุญข้าเหลือ	ตำแหน่ง รองประธานกองทุนหมู่บ้าน
3. นายสาทร	แสงภักดี	ตำแหน่ง เลขานุการ
4. นางจิระพันธ์	ตระกูลศีลธรรม	ตำแหน่ง เภรัญญิก
5. นางประคองทรัพย์	ศรีฉาย	ตำแหน่ง ผู้ตรวจสอบภายใน
6. นางนงเยาว์	สุวานิช	ตำแหน่ง ผู้ตรวจสอบภายใน
7. พ.อ.อ.ธรรมรัฐ	พุดผล	ตำแหน่ง ประชาสัมพันธ์
8. นายธารณ	จำปาเฟื่อง	ตำแหน่ง ประชาสัมพันธ์

9. นายม้วน	ขอสูงเนิน	ตำแหน่ง กรรมการ
10. นางสุนีย์	พงษ์โสภณ	ตำแหน่ง กรรมการ
11. นายสามารถ	ภักดีทรัพย์	ตำแหน่ง กรรมการ
12. นายชูศักดิ์	ธรรมมา	ตำแหน่ง ที่ปรึกษา
13. นายสมยศ	รัตนปริยานุช	ตำแหน่ง ที่ปรึกษา
14. พ.ต.ต.พรรษวุฒ	สุวานิช	ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิ
15. นายประสงค์	จันทร์เหล่า	ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิ

จากผลงานของคณะกรรมการชุดนี้ที่ได้มีการบริหารโครงการมาตลอด 10 เดือน ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เห็นถึงศักยภาพที่มีประสิทธิภาพในการบริหารเงินกู้และผู้กู้ของหมู่บ้านขนาดใหญ่ พัฒนา ซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านมามีคณะกรรมการสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ โดยที่ปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น เช่น ผู้กู้เขียนโครงการขอกู้ไม่เป็น ไม่ถูกต้อง หรือเอกสารยื่นขอกู้ไม่ครบ ส่วนปัญหาใหญ่ ๆ เช่น ผู้กู้ยื่นคำร้องประท้วงในการทำงานของคณะกรรมการหรือการอนุมัติเงินกู้ ไม่เคยมีเหตุการณ์นี้ในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาแห่งนี้เลย

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืนของกองทุนหมู่บ้านนั้น ไม่มีปัญหาอะไรมากนัก เนื่องจากในขั้นตอนการอนุมัติเงินกู้ นั้น ทางคณะกรรมการได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว จะมีบ้างก็เพียงรายหรือสองรายที่ค้างชำระในแต่ละเดือน ซึ่งผู้กู้ทุกคนมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยจะส่งคืนตามระยะเวลาที่ระบุไว้ในสัญญา ซึ่งเงินกู้ที่ได้คืนมาทางคณะกรรมการได้นำมาเป็นทุนในการให้กู้ยืมสำหรับรายต่อไป ส่วนกลุ่มโทษสำหรับผู้ที่ไม่ชำระคืนตามสัญญานั้น ทางคณะกรรมการจะมีการเตือนในขั้นแรก แต่ถ้าหากยังไม่ปฏิบัติตามก็จะติดชื่อบนบอร์ดประกาศประจำหมู่บ้านเป็นการประจานพฤติกรรม ซึ่งส่วนใหญ่พอถึงขั้นนี้ ผู้กู้ก็จะนำเงินมาชำระคืน โดยไม่ต้องถึงขั้นบทกฎหมาย

5) เงินทุนสะสมอื่น ๆ ของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาในปัจจุบันมีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 109 คน โดยแยกเป็นชาย 47 คน และหญิง 62 คน ซึ่งเป็นเงินออมและเงินทุนจากสมาชิกจำนวน 11,000 บาท โดยทางคณะกรรมการกองทุนได้ออกหุ้น ๆ ละ 10 บาท และให้เงินปันผล 1 % ต่อปี ซึ่งวัตถุประสงค์ของเงินทุนสะสมนี้ มีไว้เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำรองในกรณีที่เงิน 1 ล้านบาทไม่เพียงพอ แต่ในความเป็นจริงเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังคงสามารถปล่อยกู้ได้อีกหลายราย ดังนั้นเงินทุนสะสมจะถูกเก็บไว้ในบัญชีธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ยและเป็นเงินสำรองเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

6) บัณฑิตกองทุนที่เข้าไปปฏิบัติงานในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นคือผู้ทำสารนิพนธ์เล่มนี้โดยผู้ทำสารนิพนธ์ได้รับการฝึกอบรมและรับความรู้ในการประเมินโครงการจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการของการประเมินที่ได้เรียนมาทุกอย่างโดยเข้าไปเก็บข้อมูลจากภาคสนามและเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อให้ผลของการประเมินถูกต้องและมีประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

7) ผู้สมัครขอทุนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านนั้น ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 จะกู้เงินเพื่อไปลงทุนในธุรกิจที่ทำอยู่แล้ว เช่น ร้านขายของชำโดยจะซื้อของเข้าร้านมากขึ้น และอีกร้อยละ 20 ผู้ที่ต้องการนำเงินไปลงทุนทำธุรกิจใหม่ที่ยังไม่เคยทำ โดยผู้สมัครขอทุนทุกคนมีคุณสมบัติครบทุกประการตามที่กำหนดไว้ และผู้สมัครขอทุนมีทั้งได้รับการอนุมัติและไม่ผ่านการพิจารณาเนื่องจากโครงการที่เสนอมายังมีน้ำหนักไม่เพียงพอที่จะให้กู้

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนพบว่าคณะกรรมการกองทุนได้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ระบุไว้และมีกระบวนการคัดเลือกอย่างโปร่งใส ยุติธรรมและเข้มงวด ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นที่ดีของกองทุนโดยมีหลักเกณฑ์หลัก ๆ ในการอนุมัติเงินกู้คือความเป็นไปได้ของโครงการ ความประพฤติกและ ความรับผิดชอบของผู้กู้ และความสามารถในการชำระหนี้ โดยสรุปจากผลของการอนุมัติโครงการ ไม่มีผู้กู้รายใดประท้วงในการทำงานของคณะกรรมการ ซึ่งในการอนุมัติเงินกู้จะเกิดขึ้นเดือนละหนึ่งครั้งเท่านั้น และจากการพิจารณาโครงการของผู้กู้อย่างเข้มงวดนั้น ทำให้ผู้กู้ของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนามีจำนวนน้อยกว่าผู้กู้หมู่บ้านอื่น ๆ และยังคงมีเงินเหลือที่สามารถปล่อยกู้ได้อีกประมาณ 500,000 กว่าบาทแต่ไม่มีผู้ขอเพิ่มในเดือนหลัง ๆ จัดว่าเป็นจุดดีของกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ ซึ่งควรแก้ไขโดยมีการกระตุ้นให้สมาชิกเขียนโครงการขอเพิ่มและเห็นความสำคัญของกองทุนเงินล้าน

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นเหรัญญิกของกองทุนนั้นคือคุณจิระพันธ์ มีความรู้ ความสามารถด้านบัญชีเป็นอย่างดี เนื่องจากอาชีพปัจจุบันเป็นเจ้าของร้านที่ของธนาคารออมสินจึงรู้หลักในการทำบัญชี ซึ่งถือว่าเป็นจุดแข็งของกองทุนและได้ปฐกฐานในการทำบัญชีให้คณะกรรมการรุ่นต่อไปอีกด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับบัญชีเข้าใจง่ายและถูกต้อง แต่จุดดีของกระบวนการทำบัญชีของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นคือ มีการทำงานที่ล่าช้า กล่าวคือมีการสรุปยอดบัญชีในแต่ละเดือนของกองทุนจะเสร็จประมาณวันที่ 10 ของเดือนถัดไป ซึ่งสาเหตุหลักเกิดจากส่วนใหญ่เหรัญญิกจะไม่ค่อยมีเวลาว่างมากนักในการทำบัญชีกองทุนเนื่องจากงานประจำ

(เจ้าหน้าที่ธนาคาร) ก็เป็นภาระมากแล้วในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือว่าไม่ได้เป็นความผิดของ
 เหมอญิกที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบ

3) การรับชำระหนี้ในกระบวนการรับชำระหนี้ของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา
 นั้น มีกระบวนการดังนี้คือผู้กู้เงินไปให้เหมอญิก แล้วเหมอญิกจะรวบรวมเงินแต่ละงวดไปเข้า
 ธนาคารออมสิน ซึ่งจะมีการบันทึกตัวเลขทั้งในสมุดบัญชีกองทุน สมุดเงินฝากธนาคาร และใบสรุป
 รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประจำเดือน ระยะเวลาที่ผู้กู้นำ
 เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยมาคืนกองทุนนั้น ส่วนใหญ่เป็นไปตามระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ในสัญญา อาจจะ
 มีชำระเกินเวลาบ้างบางราย ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเด่นจากผลประเมินการรับชำระหนี้โดยส่วนใหญ่
 ร้อยละ 97.87 จะชำระตรงตามสัญญาและร้อยละ 2.13 จะชำระในเดือนถัดไปแต่ส่วนใหญ่จะไม่เกิน
 1 เดือนเนื่องจากในขั้นแรกของการลงทะเบียนคือจะกล่าวตัดเดือนและหลังจากนั้น 15 วันจะมีการติด
 ชื่อประกาศนียบัตรประจำหมู่บ้านเพื่อเป็นการประจาน จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นผู้กู้ก็จะนำเงิน
 มาชำระทันทีก่อนที่จะดำเนินตามกฎหมายในขั้นต่อไป

4) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน จัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน กิจกรรมเกี่ยวกับ
 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้น
 ได้มีการจัดทำทุกขั้นตอนตามกฎระเบียบที่หน่วยราชการกำหนดไว้และทุกกิจกรรมเรียบร้อยดี ไม่มี
 ปัญหา โดยกิจกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นในระยะแรก ๆ ของการจัดตั้งโครงการกองทุนเงินล้าน ซึ่งผู้ทำ
 สารนิพนธ์เข้าไปเก็บข้อมูลไม่ทัน แต่ได้ประเมินจากผลงานที่นำเอกสารเหล่านี้มาใช้และสัมภาษณ์
 คณะกรรมการถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นพบว่าการดำเนินบริหารกองทุนเป็นไปได้ด้วยดีตลอดระยะเวลา
 เวลาที่ผ่านมา นั้นแสดงว่าเป็นจุดเด่นของคณะกรรมการชุดนี้

5) การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน
 ของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้น ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ติดตามผู้กู้จากกลุ่มตัวอย่างคือจำนวน 10 รายจาก
 47 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของข้อมูลที่เลือกเก็บมาพบว่าไม่สามารถระบุชี้ชัดว่ารายการที่ผู้กู้ระบุ
 ไว้ในสัญญาหรือแบบรายงานการศึกษาเจาะลึกรายการ (บร. 11) นั้นได้ใช้จ่ายจริงหรือไม่เนื่องจาก
 ผู้ทำสารนิพนธ์ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ลึกขนาดนั้น แต่จากภาพโดยรวมผลการประเมินสรุปว่ามี
 การเปลี่ยนแปลงกับธุรกิจของผู้กล่าวคือ ผู้กู้บางรายที่ขอกู้เงินไปซื้อสินค้าเพิ่มเติม ผู้ทำสารนิพนธ์
 ได้เห็นว่าสินค้าในร้านมีให้เลือกมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า เครื่องสำอางค์หรือรายขายของชำ ผู้กู้
 บางรายที่ต้องการเงินเพื่อขยายและตกแต่งร้านให้สวยมากขึ้น ก็ได้กระทำจริงซึ่งก็มีผลต่อยอดขายที่
 เพิ่มขึ้น ส่วนผู้กู้บางรายนำเงินไปลงทุนเพื่อทำธุรกิจใหม่ของผู้กู้นั้นก็ทำได้จริง เช่น ซื้อพันธุ์ไก่
 พันธุ์ปลา เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อพิมพ์งาน เครื่องซักผ้าเพื่อเปิดร้านรับซักรีด ฯลฯ สรุปกล่าวโดย

รวมคือผู้กู้นำเงินกู้ที่ได้มาไปใช้ให้เกิดประโยชน์จริงได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นและสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ในแต่ละเดือน

6) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าไปเก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ กล่าวคือได้ข้อมูลจากการมีส่วนร่วม สัมภาษณ์และสังเกต ซึ่งผลการประเมินสรุปว่าสมาชิกในหมู่บ้านเริ่มสนใจในการประกอบธุรกิจมากขึ้น และมีกระบวนการเรียนรู้ปัญหาที่เกิดจากสมาชิกในหมู่บ้านเองหรือปัจจัยภายนอกที่เข้ามามีผลกระทบ โดยมีการจัดประชุมเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและเรียนรู้หลักในการพึ่งพาตนเองมากขึ้น

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรงพบว่า จากนโยบายในการปล่อยโครงการกองทุนเงินล้านในแต่ละหมู่บ้านเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจระดับหมู่บ้านมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นนั้น หมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาได้รับนโยบายนี้และได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของกองทุน โดยมีการบริหารเงิน 1 ล้านบาทไปยังสมาชิกในหมู่บ้านอย่างยุติธรรม โดยมีการกระจายทุกกลุ่มอาชีพ จากการบริหารงานของคณะกรรมการชุดนี้ในเรื่องจำนวนผู้กู้ของเงินกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นมีจำนวนน้อยกว่าผู้กู้ของหมู่บ้านอื่นๆ แต่ยอดจำนวนเงินกู้ใกล้เคียงกันเนื่องจากเป็นนโยบายของคณะกรรมการกองทุนที่พิจารณาอย่างเข้มงวดในการปล่อยกู้แต่ละราย เพื่อป้องกันหนี้สูญและโดยส่วนมากจะอนุมัติวงเงินกู้ให้สูงสุดรายละ 20,000 บาท จากกระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนผู้กู้ทุกรายที่กู้เงินไปสามารถชำระหนี้ได้ทุกรายและตรงเวลา ยกเว้นบางรายที่ชำระเงินล่าช้า แต่ก็สามารถชำระเงินได้นั่นคือ บรรลุวัตถุประสงค์ของเงินกองทุน ส่วนในเรื่องจำนวนสมาชิกกองทุนนั้นมีจำนวนเท่าเดิม เนื่องจากต้องการให้ครบ 1 ปีก่อนแล้วจึงจะสามารถถอดถอนออกจากการเป็นสมาชิกหรือรับสมาชิกเพิ่มขึ้น เพื่อจ่ายต่อการจ่ายเงินปันผลในแต่ละงวดและรายได้หลักของแต่ละครัวเรือนก็มีระดับที่ดีขึ้นเนื่องจากธุรกิจมีการขยายตัวหรือเริ่มทำธุรกิจใหม่เป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว

2) ผลกระทบโดยตรงพบว่า จำนวนผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินนั้นสามารถนำเงินกู้ไปใช้ในธุรกิจของตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้กู้บางส่วนนำเงินกู้ไปขยายกิจการของตัวเองให้ใหญ่ขึ้นโดยการซื้อสินค้าเข้าร้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้กู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจค้าขาย และผู้กู้บางรายก็นำเงินกู้ไปลงทุนทำธุรกิจใหม่ ๆ มีลักษณะขนาดย่อมซึ่งก็เป็นรายได้เสริมที่ดีให้กับครอบครัว เช่น เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ส่วนเงินทุนสะสมของหมู่บ้านยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์เนื่องจากว่าเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังไม่หมด และทำให้ระบบการไหลเวียนของเงินมีสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล

3) ผลกระทบทางอ้อมพบว่า กองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี โดยผู้ได้จากการร่วมมือ ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาแห่งนี้ รวมถึงมีการยกย่องคนทำดีและยอมรับผู้นำหมู่บ้านมากขึ้น รวมถึงมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกมากขึ้น

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลแต่ละรายของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา ซึ่งเก็บข้อมูลมาจากกลุ่มตัวอย่างผู้กู้เงินกองทุนตามวิธีที่ได้กล่าวในบทที่แล้วจำนวน 10 ราย จากจำนวนผู้กู้เงินกองทุนทั้งหมด 47 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 20 โดยมีการแบ่งเป็นกลุ่มอาชีพได้ 4 กลุ่มย่อยดังนี้คือ

- กลุ่มธุรกิจประเภทค้าขาย จำนวน 4 ราย
- กลุ่มธุรกิจประเภทบริการ จำนวน 2 ราย
- กลุ่มธุรกิจประเภทรับจ้าง จำนวน 2 ราย
- กลุ่มเกษตรกรรวม จำนวน 2 ราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

รายชื่อผู้กู้เงินกองทุน	ประสบการณ์ในการดำเนินการ	หนี้สินธนาคารและนายทุนนอกระบบ	ความรู้ความสามารถของผู้กู้	อาชีพหลัก	รายได้ครอบครัวต่อเดือน
1 ธุรกิจค้าขาย					
นางอนงค์ ภาคย์	เป็นอาชีพเสริม	1,500,000 บาท	เป็นอาชีพเสริม	ครู	35,000
นายสามารถ	เป็นอาชีพปัจจุบัน	-	เป็นอาชีพปัจจุบัน	ขายก๊ี้พื้ชื้อป	30,000
นางภัทรภร	เป็นอาชีพปัจจุบัน	1,000,000 บาท	เป็นอาชีพปัจจุบัน	ร้านของชำ	100,000
นางจิระพันธ์	เป็นอาชีพเสริม	430,000 บาท	เป็นอาชีพเสริม	พนักงานเอกชน	40,000

รายชื่อผู้กู้เงินกองทุน	ประสบการณ์ในการดำเนินการ	หนี้สินธนาคารและนายทุนนอกระบบ	ความรู้ความสามารถของผู้กู้	อาชีพหลัก	รายได้ครอบครัวต่อเดือน
2 ธุรกิจบริการ					
นายภูษงค์	เป็นอาชีพปัจจุบัน	-	เป็นอาชีพปัจจุบัน	รับจ้างพิมพ์งาน	15,000
นางจินตนา	เป็นอาชีพปัจจุบัน	200,000 บาท	เป็นอาชีพปัจจุบัน	ช่างเสริมสวย	30,000
3 ธุรกิจรับจ้าง					
นางสุรรัตน์	เป็นอาชีพปัจจุบัน	-	เป็นอาชีพปัจจุบัน	อู่ซ่อมรถบัส	60,000
นายศิเรก	เป็นอาชีพปัจจุบัน	460,000 บาท	เป็นอาชีพปัจจุบัน	ช่างเชื่อมประตูเหล็กตัด	32,500
4 เกษตรกรรม					
นายเจริญ	เป็นอาชีพเสริม	350,000 บาท	เป็นอาชีพเสริม	พนักงานเอกชน	30,000
นายเล็ก	เป็นอาชีพปัจจุบัน	-	เป็นอาชีพปัจจุบัน	เกษตรกร	25,000

1) ประสบการณ์ในการดำเนินการของผู้กู้ จะเห็นได้ว่าผู้กู้ทุกรายมีความสามารถรวมถึงประสบการณ์ในการดำเนินการมาอยู่ก่อนแล้วจึงได้มีการขอกู้เงินเพื่อขยายกิจการหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นเหตุผลหลักในการได้รับอนุมัติเงินกู้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา

2) หนี้สินธนาคารของผู้กู้และหนี้สินนายทุนนอกระบบของผู้กู้ จะเห็นได้ว่าร้อยละ 60 ของผู้กู้ยังมีภาระด้านหนี้สินธนาคารหรือนายทุนนอกระบบ แต่ทางคณะกรรมการกองทุนไม่ได้นำมาเป็นปัจจัยในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ เนื่องจากเป็นหนี้สินที่เกิดจากการผ่อนชำระสินค้า เช่น รถ บ้าน

3) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว จะเห็นได้ว่าผู้กู้ทุกรายมีความรู้ความสามารถเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ซึ่งร้อยละ 30 มีประสบการณ์ที่ผ่านมาของการทำเป็นรายได้เสริมและอีกร้อยละ 70 เป็นอาชีพหลักของผู้กู้ที่กระทำทุกวันจนชำนาญและเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่คณะกรรมการรับไว้พิจารณา

4) อาชีพหลักของผู้กู้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 70 นำเงินกู้มาลงทุนในอาชีพหลัก และอีกร้อยละ 30 นำเงินกู้มาลงทุนในอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ปัจจัยด้านนี้เป็นปัจจัยเสริมในการอนุมัติเงินกู้คือเป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาเงินกู้

5) รายได้ของครอบครัวของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้น จากข้อมูลที่รวบรวมมาได้สรุปว่าทุกครัวเรือนมีระดับฐานรายได้สูงกว่า 15,000 บาทต่อเดือน นั้นแสดงถึงศักยภาพของผู้กู้แต่ละรายในเรื่องความสามารถในการชำระหนี้ ถ้าหากว่าเงินกู้ที่นำไปลงทุนไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของคุณสมบัติผู้กู้ที่คณะกรรมการกองทุนพิจารณา

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

รายชื่อผู้กู้เงินกองทุน	จำนวนเงินกู้	เงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ วัสดุคิบบในอาชีพ	ความรู้และทักษะในอาชีพ	จำนวนแรงงาน
1 ธุรกิจค้าขาย					
นางอนงค์	20,000		ซื้อยาสระผมสมุนไพร	เคยทำมาแล้ว	ขายเอง
ภาคย์	20,000		ซื้อกีฬาซื้อปและของเล่น	เคยทำมาแล้ว	ขายเอง
นายสามารถ	20,000		ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค	เคยทำมาแล้ว	ขายเอง
นางภัทรภร	20,000		ซื้อวัสดุคิบบทำขนมปัง	เคยทำมาแล้ว	ขายเอง
นางจิระพันธ์	20,000				
2 ธุรกิจบริการ					
นายภูษงค์	20,000		ซื้ออุปกรณ์ในการพิมพ์งานเพิ่มเติม	เคยทำมาแล้ว	ทำเอง

รายชื่อผู้กู้เงินกองทุน	จำนวนเงินกู้	เงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ วัสดุคิบในอาชีพ	ความรู้และทักษะในอาชีพ	จำนวนแรงงาน
นางจินตนา	20,000		นำเงินมาขายและตกแต่งร้าน	เคยทำมาแล้ว	ทำเอง
3 ธุรกิจรับจ้าง นางสุวิรัตน์	20,000		ซื้อเครื่องมือในการซ่อมรถเพิ่มเติม	เคยทำมาแล้ว	3 คน
นายศิเรก	20,000		ซื้อเครื่องมือและเหล็กเส้นเพิ่มเติม	เคยทำมาแล้ว	2 คน
4 เกษตรกรรม นายเจริญ	20,000		ซื้อพันธุ์ปลาสวยงามเพิ่มเติม	เคยทำมาแล้ว	เลี้ยงเอง
นายเล็ก	20,000	35,000	นำเงินไปเป็นค่าจ้างไถนา	เคยทำมาแล้ว	10 คน

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน จะเห็นได้ว่าผู้กู้ทุกรายได้รับอนุมัติเงินกู้ 20,000 บาท ซึ่งเป็นวงเงินสูงสุดที่คณะกรรมการสามารถอนุมัติได้ ซึ่งจุดเด่นก็คือผู้กู้มีเงินทุนเพิ่มในการทำธุรกิจ โดยเสียดอกเบี้ยต่ำ แต่จุดด้อยคือในปัจจุบันค่าของเงินลดลงและต้นทุนสินค้าเพิ่มขึ้น ดังนั้นจำนวนเงินกู้เพียงไม่กี่หมื่นบาทไม่สามารถทำอะไรได้มากนักและในความเป็นจริงไม่เพียงพออีกด้วยถ้าจะทำการขยายธุรกิจหรือเริ่มทำธุรกิจใหม่ๆ

2) จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ จะมี 1 รายที่ต้องการเงินลงทุนนอกระบบเนื่องจากเงินที่กู้มาไม่เพียงพอ แต่อีกร้อยละ 90 ผู้กู้นำไปซื้อเครื่องมือและวัสดุคิบในการประกอบธุรกิจตามจำนวนที่กู้มา ซึ่งพอเพียงพอการเพิ่มปริมาณสินค้าในระดับหนึ่งเท่านั้น

3) สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และวัสดุคิบในการประกอบอาชีพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ผู้กู้ส่วนใหญ่มีสิทธิ์เช่าอยู่แล้ว โดยดูจากข้อมูลที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าเป็นการกู้เงินเพื่อลงทุนเพิ่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะนำไปซื้อเป็นวัสดุคิบ เครื่องมือ อุปกรณ์ในการผลิตสินค้าให้เพิ่มขึ้น ส่วนในเรื่องสถานที่ร้อยละ 50 ของผู้กู้จะประกอบธุรกิจที่บ้านของตนเอง

4) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพของผู้กู้ต้องมีในระดับหนึ่งซึ่งสามารถแจ้งให้คณะกรรมการเห็นชอบได้ โดยในความเป็นจริงผู้กู้ทุกรายมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพอยู่ก่อนแล้วจึงมาขอกู้เงินเพื่อลงทุนเพิ่ม ขยายกิจการหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาปัจจัยด้านนี้ด้วยในการอนุมัติเงินกู้เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดหนี้สูญ

5) จำนวนแรงงาน ผู้กู้ร้อยละ 70 ได้ใช้แรงงานตัวเองในการประกอบธุรกิจ เนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็กและสามารถทำคนเดียวได้ แต่อีกร้อยละ 30 จะมีการจ้างคนงานเพิ่มเนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดย่อม ปริมาณงานมีมากเกินไปที่คนเดียวจะทำได้

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย ในกระบวนการผลิตของผู้กู้แต่ละราย พื้นฐานเดิมในเรื่องทักษะ ความรู้ ความสามารถนั้นทุกคนมีอยู่แล้วเนื่องจากเป็นอาชีพที่ผู้กู้กระทำอยู่ทุกวันและได้ดำเนินการมาแล้วหลายเดือนหรือหลายปี ดังนั้นด้วยประสบการณ์ที่ผ่านมาจะสอนให้ผู้กู้รู้จักการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจของตนเองให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นเพื่อให้ธุรกิจของตัวเองอยู่รอดและผู้ทำสารนิพนธ์เป็นเพียงผู้สังเกตและเก็บข้อมูล โดยภาพรวมเท่านั้น ไม่มีความรู้พอที่จะประเมินกระบวนการผลิตแต่ละอาชีพ จึงสรุปว่าผู้กู้แต่ละรายมีวิธีการดำเนินกิจการที่คืออยู่แล้ว โดยดูจากยอดขายในแต่ละเดือนที่มีกำไรเพิ่มขึ้นตามค่าให้สัมภาระของผู้กู้แต่ละราย

2) การหาตลาดที่ดี ผู้กู้ทุกรายจะมีตลาดในการรองรับสินค้าอยู่แล้วเพราะเนื่องจากว่าเป็นปัจจัยแรกที่จะต้องพิจารณาในการทำธุรกิจ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจที่ทำอยู่ในปัจจุบันและมีตลาดรองรับที่แน่นอน และหากธุรกิจสามารถขยายไปได้ดี ผู้กู้ก็จะนำประสบการณ์ที่สะสมมาพิจารณาในการขยายฐานตลาดให้กว้างออกไป โดยผลการประเมินพบว่าตลาดที่มีอยู่เหมาะสมแล้วและยังสามารถรองรับสินค้าได้อีก โดยดูจากการกู้เงินกองทุนเพื่อขยายกิจการหรือปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อเพิ่มยอดขาย

3) การหาวัตถุดิบที่ดี จะเห็นได้ว่าผู้กู้ทุกรายมีประสบการณ์ ความรู้และทักษะในเรื่องต่าง ๆ สำหรับธุรกิจที่ทำอยู่ ณ ปัจจุบัน ซึ่งแหล่งวัตถุดิบนั้นผู้กู้จะมีการแสวงหาอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการทำธุรกิจ ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ไม่สามารถสรุปได้ว่าแหล่งวัตถุดิบแต่ละที่ของผู้กู้แต่ละรายเป็นแหล่งที่ได้คุณภาพและราคาถูกหรือไม่เพราะไม่มีความรู้ในด้านนี้ แต่สามารถประเมินได้ว่าแหล่งวัตถุดิบที่ผู้กู้แต่ละรายจัดซื้อนั้นเหมาะสมอยู่แล้ว ซึ่งอาจจะมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงแหล่งวัตถุดิบได้ในอนาคตเนื่องจากว่ามีประสบการณ์มากขึ้นหรือคนอื่นแนะนำ

4) การทำบัญชีใช้จ่ายเงินนั้นผู้กู้ส่วนใหญ่จะไม่มีการบันทึกรายรับรายจ่ายประจำเดือนเนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยากและไม่จำเป็น ผู้ทำสารนิพนธ์จึงให้ผู้กู้ประมาณคร่าว ๆ ของยอด

บัญชีในแต่ละเดือน จึงไม่สามารถนำข้อมูลที่แท้จริงมาสรุปได้ แต่ก็ประเมินได้ว่าประสบความสำเร็จทุกรายโดยดูจากรายรับ รายจ่ายและความสามารถในการชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยทุกเดือน

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรงจากการทำกิจการของผู้กู้เงินกองทุน โดยส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จ ซึ่งดูผลผลิตได้จากการสังเกตและสอบถามจากผู้กู้ว่ามีผลผลิตปริมาณเพิ่มขึ้นหรือยอดขายที่เพิ่มจากการปรับปรุงกิจการ ส่งผลให้กำไรในแต่ละเดือนของผู้กู้สูงขึ้นสาเหตุเนื่องจากว่านำเงินไปลงทุนในธุรกิจเดิมที่ทำอยู่แล้ว ดังนั้นโอกาสในการเกิดภาวะการขาดทุนจึงน้อยมาก ส่วนในจุดค้อยผู้กู้บางรายไม่สามารถเพิ่มยอดขายตามที่คาดหวังไว้เนื่องจากกระบวนการผลิตยังไม่ดีเท่าที่ควรแต่ผู้กู้ก็ได้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นจากการหาข้อมูลในแหล่งต่าง ๆ เช่นผู้กู้ที่เลี้ยงปลาสวยงาม ยาสระผม สมุนไพร

2) ผลกระทบโดยตรง ผู้กู้มีแหล่งเงินลงทุนที่ได้จากการกู้โดยมีดอกเบี้ยต่ำ ช่วยประหยัดในด้านค่าใช้จ่าย และจากการที่ได้เงินทุนเพิ่มมานั้นทำให้ผู้กู้สามารถขยายกิจการและปรับปรุงกระบวนการผลิตหรือสถานที่ให้ดีขึ้น โดยส่งผลโดยตรงต่อรายได้ของครอบครัวที่เพิ่มขึ้นตามมาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งผลการประเมินสรุปได้ว่าประสบความสำเร็จในขั้นหนึ่งแต่กระนั้นก็ตามผู้กู้ยังคงต้องพัฒนาธุรกิจของตัวเองให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งต่อไป

3) ผลกระทบโดยอ้อม จากการกู้เงินของผู้กุนำมาพัฒนาธุรกิจของตนเองส่งผลทางอ้อมคือทำให้ผู้กู้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นเนื่องจากธุรกิจที่กำลังไปได้ดี และธุรกิจของผู้กู้บางรายอยู่ในขั้นการเติบโตต้องอาศัยระยะเวลาและประสบการณ์ แต่นั่นก็เป็นก้าวแรกที่แสดงถึงการพึ่งพาตนเองได้และพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพรวมถึงความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้สำหรับหมู่บ้านยางใหญ่พัฒนา ผู้ทำสารนิพนธ์ได้แบ่งกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านออกเป็น 4 กลุ่มย่อย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

3.1 กลุ่มอาชีพค้าขาย

1) ขยายยาสระผมสมุนไพร ปัจจุบันนำเข้าได้แก่ สินค้าที่หลากหลายและมีคุณภาพดีตรงตามความต้องการของลูกค้า แหล่งขายที่สามารถเข้าถึงลูกค้ากล่าวคือลูกค้าสะดวกในการซื้อ เงินทุนหมุนเวียน ประสบการณ์ในการขาย กระบวนการที่ดีได้แก่มีสินค้าที่สต็อกไว้ในปริมาณที่เหมาะสม

และมีการโฆษณาอย่างต่อเนื่อง เช่น ปากต่อปาก หรือให้คนขายแนะนำและเชียร์สินค้าให้ลูกค้า สนใจที่จะทดลองซื้อ โดยมีการให้เครดิต 1 เดือนกับร้านขาย ส่วนช่องทางการจำหน่ายพยายาม กระจายให้ได้มากที่สุดและมีการลดราคาให้กับลูกค้าที่ซื้อประจำเพื่อให้เกิดความประทับใจและหัน กลับมาใช้อีกในคราวต่อไป ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ การไหลเวียน ของสินค้าในแต่ละรอบมีมากขึ้น เมื่อลูกค้าทดลองใช้เกิดการซื้อซ้ำ ยอดขายและกำไรที่เพิ่มขึ้น สรรพคุณของสินค้าตรงกับฉลากที่ติดบนสินค้าโดยไม่มีการโกหกหลอกลวง

2) ขายที่ซื่อปและของเด็กเล่น ปึงจ้ยนำเข้าที่ดีได้แก่ สินค้าตามแฟชั่นที่กำลังฮิตใน ปัจจุบัน การจัดตกแต่งร้านให้น่าเข้า พนักงานที่มีความกระตือรือร้น สินค้าแปลกใหม่ที่ไม่ซ้ำกับ ร้านอื่นมาขายเพื่อสร้างความแตกต่างในตัวสินค้า สถานที่ตั้งอยู่ในทำเลที่เห็นง่ายและสะดวก มี เงินทุนหมุนเวียน และประสิทธิภาพในการขาย กระบวนการที่ดีได้แก่ ต้องมีการUpdate ข้อมูล ตลอดเวลาว่าแต่ละช่วงสินค้าจะมาในรูปแบบใดแล้วก็ต้องรีบซื้อสินค้าให้ทันมาขายในช่วงแรก ๆ เพื่อสร้างยอดขายที่สูงขึ้น ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ การไหลเวียนของ สินค้าในแต่ละรอบมีมากขึ้น ยอดขายและกำไรที่เพิ่มขึ้น มีลูกค้าประจำและเกิดลูกค้าใหม่ ๆ ตลอด เวลา

3) ร้านขายของชำ ปึงจ้ยนำเข้าที่ดีได้แก่ สินค้าอุปโภค บริโภค ที่หลากหลายี่ห่อให้ลูกค้า ได้เลือกซื้อ มีเงินทุนหมุนเวียน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับ Suppliers สถานที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน และสะดวกในการจอร์จซื้อสินค้า และประสิทธิภาพในการขาย กระบวนการที่ดีได้แก่ การจัดตกแต่งร้านให้เป็นระเบียบและสะอาดเรียบร้อย เรียงสินค้าให้เป็นหมวดหมู่ ง่ายต่อการหา มีการสต็อก สินค้าในระดับที่พอเหมาะ คอยดูแลสินค้าจัดเรียงให้เต็มชั้นพร้อมขายตลอดเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ กับลูกค้า ไม่คิดเงินเกินราคาและมีการลดราคาค่าต่ำกว่าราคาที่ตั้งบนฉลากสินค้าเพื่อให้ลูกค้าเห็นว่าที่ นี้ขายราคาถูกกว่าที่อื่น และเมื่อลูกค้าซื้อสินค้าปริมาณมาก ๆ ก็อาจมีของแถมหรือรายการส่งเสริม การขายอื่น ๆ เป็นการสร้างความประทับใจ มีการบริหารสินค้าและสร้างเครดิตให้กับ Suppliers ผล ผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ การไหลเวียนของสินค้าในแต่ละรอบมีมากขึ้น ยอดขายและกำไรที่เพิ่มขึ้น มีลูกค้าประจำและเกิดลูกค้าใหม่ ๆ ตลอดเวลา มีสินค้าใหม่ ๆ นำมาขาย ให้ทันกับโฆษณา

4) ขายขนมปัง ปึงจ้ยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุนหมุนเวียน วัตถุดิบในการผลิตขนมปัง เช่น ยีสต์ นม เนย แป้ง น้ำตาลต้องมีคุณภาพ เครื่องมือจะต้องพร้อมในการทำขนม สถานที่ทำขนมต้องสะอาด และอากาศถ่ายเทได้สะดวก เทคนิคและทักษะในการทำขนมปังให้นุ่มและหอมน่ารับประทาน กระบวนการที่ดีได้แก่ คนทำขนมต้องรักษาความสะอาดทั้งตัวเองและกระบวนการผลิตขนมปัง ตั้ง

ราคาให้สมกับคุณภาพของสินค้าและสามารถสู้กับคู่แข่งได้ มีการบรรจุหีบห่อที่น่าซื้อน่ารับประทาน และกระจายสินค้าไปยังแหล่งฝากขายให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ การไหลเวียนของสินค้าในแต่ละรอบมีมากขึ้น ยอดขายและกำไรที่เพิ่มขึ้น มีลูกค้าประจำและเกิดลูกค้าใหม่ ๆ ตลอดเวลา สินค้าขายหมดก่อนราขึ้นหรือหมดอายุ

3.2 กลุ่มอาชีพบริการ

1) ร้านเสริมสวย ปิจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ อุปกรณ์และเครื่องมือในการเสริมสวยที่มีคุณภาพ สะอาดและไม่เป็นสนิม การตกแต่งร้านให้น่าเข้าโดยให้ตรงกับ Concept ของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน นำเทคนิคหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการเสริมสวยมาแนะนำให้ลูกค้า ลูกน้องที่ทำงานเก่งและดูแลลูกค้าได้เป็นอย่างดี ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ต้องมีคุณภาพ การคิดราคาที่ยุติธรรม สถานที่ตั้งใกล้แหล่งลูกค้าและสะดวกในการเดินทางและมีที่จอดรถ และเงินทุนหมุนเวียน กระบวนการที่ดีได้แก่ กระบวนการในการเสริมสวยต้องได้มาตรฐาน มีคุณภาพตรงตามความต้องการของลูกค้า มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเอาใจลูกค้าจนลูกค้าเกิดความประทับใจและกลับมาใช้บริการซ้ำ มีการUpdateแฟชั่นใหม่ ๆ เช่น ทรงผม การทำสีผมรวมถึงเทคนิคใหม่ ๆ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ ยอดขายและกำไรที่เพิ่มขึ้น มีลูกค้าประจำและเกิดลูกค้าใหม่ ๆ ตลอดเวลา ลูกค้าพอใจในบริการและราคาที่ยุติธรรม

2) รับพิมพ์งานและนามบัตร ปิจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นท์ เครื่องสแกนเนอร์ กระดาษที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ทักษะในการใช้โปรแกรมต่าง ๆ ในการพิมพ์งาน เช่น World , Excel เงินทุนหมุนเวียน สถานที่ตั้งต้องสังเกตเห็นได้ชัด อยู่ในแหล่งชุมชนและมีจำนวนกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่มากพอ มีการโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ กระบวนการที่ดีได้แก่ การจัดการวางแผนการพิมพ์งานให้กับลูกค้าแต่ละต้องเรียงตามลำดับก่อนหลังตามลำดับลูกค้าหรือระยะเวลาที่ตกลงไว้แล้ว บริหารเวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด นำความรู้ที่อยู่ในแต่ละโปรแกรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และต้องมีการตรวจสอบงานทุกครั้งก่อนส่งให้ลูกค้า ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ งานของลูกค้าจะต้องเสร็จตรงตามวันและเวลาที่ตกลงกับลูกค้า งานที่ได้ต้องสมบูรณ์ สะอาด ครบจำนวนและไม่มีข้อผิดพลาด ยอดขายและกำไรที่เพิ่มขึ้น มีลูกค้าประจำและเกิดลูกค้าใหม่ ๆ ตลอดเวลา ลูกค้าพอใจในบริการ

3.3 กลุ่มอาชีพรับจ้าง

1) อู่ซ่อมรถบัส ปิจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุนหมุนเวียน ลูกน้องที่มีทักษะในการซ่อมรถบัสและมีจำนวนเพียงพอต่องาน อุปกรณ์และเครื่องมืออยู่ในสภาพที่ดีและพร้อมในการซ่อมรถ สถานที่ในการซ่อมรถต้องใหญ่เพียงพอมีที่จอดรถและไม่อยู่ในแหล่งชุมชน อากาศถ่ายเทได้

สะดวก เจ้าของมีประสบการณ์ในการซ่อมรถและบริหารลูกน้อง กระบวนการที่ดีได้แก่ สามารถบริหารเวลาและลูกน้องแต่ละคนให้เหมาะกับงานมากที่สุด ลำดับการซ่อมรถให้เรียงตามเวลาที่กำหนดส่งให้กับลูกค้าหรือความยากง่ายในการซ่อม นำเทคนิคหรือวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อประหยัดเวลาและแรงงาน ให้ความสำคัญกับการซ่อมรถแต่ละคันอย่างดีและได้มาตรฐานทุกคัน เพื่อเป็นการรับประกันคุณภาพ ใช้อะไหล่ที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของลูกค้า มีจรรยาบรรณในการซ่อมรถ และต้องมีการตรวจสอบงานทุกครั้งก่อนส่งให้ลูกค้า เมื่อลูกค้ามีปัญหาจากการซ่อมควรแก้ไขโดยไม่คิดเงินเพิ่ม และต้องใช้เวลาในการซ่อมเร็วที่สุดเพื่อเป็นเลิศด้านเวลา ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ งานของลูกค้าจะต้องเสร็จตรงตามวันและเวลาที่ตกลงกับลูกค้า งานที่ได้ต้องสมบูรณ์และไม่มีข้อผิดพลาด ขอดขายและกำไรที่เพิ่มขึ้น มีลูกค้าประจำและเกิดลูกค้าใหม่ ๆ ตลอดเวลา ลูกค้าพอใจในบริการ และราคาที่ยุติธรรม

2) ทำประตูเหล็กคัต ปิจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินทุนหมุนเวียน ลูกน้องที่มีทักษะในการทำประตูเหล็กคัต เจ้าของมีประสบการณ์ในการทำประตูเหล็กคัตและบริหารลูกน้อง อุปกรณ์และเครื่องมืออยู่ในสภาพที่ดีและพร้อมในการทำประตูเหล็กคัต มีรถหลายใหม่ ๆ มานำเสนอลูกค้า ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและพร้อมในการทำประตูเหล็กคัตอยู่เสมอ สถานที่ในการทำเหล็กคัตต้องไม่ไปรบกวนบ้านใกล้เคียงแต่ลูกค้าจะต้องสังเกตเห็นร้าน ได้ง่ายภายในร้านต้องสะอาดและอากาศถ่ายเทได้สะดวก กระบวนการผลิตที่ดีได้แก่ สามารถบริหารเวลาและลูกน้องแต่ละคนให้เหมาะกับงานมากที่สุด ลำดับการทำประตูให้เรียงตามเวลาที่กำหนดส่งให้กับลูกค้าหรือความยากง่ายในการทำประตู นำเทคนิคหรือวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อประหยัดเวลาและแรงงาน ให้ความสำคัญกับการทำประตูแต่ละบานอย่างดีและได้มาตรฐานทุกบานเพื่อเป็นการรับประกันคุณภาพ ใช้อะไหล่ที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของลูกค้า มีจรรยาบรรณในการทำประตู และต้องมีการตรวจสอบงานทุกครั้งก่อนส่งให้ลูกค้า เมื่อลูกค้ามีปัญหาจากการติดตั้งประตูมีการช่วยเหลือโดยไม่คิดเงินเพิ่ม และต้องใช้เวลาในการทำประตูเร็วที่สุดเพื่อเป็นเลิศด้านเวลา และมีการโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ ลวดลายของประตูต้องถูกต้องและสวยงามตามที่ตกลงกันไว้ งานของลูกค้าจะต้องเสร็จตรงตามวันและเวลาที่ตกลงกับลูกค้า งานที่ได้ต้องสมบูรณ์และไม่มีข้อผิดพลาด ขอดขายและกำไรที่เพิ่มขึ้น มีลูกค้าประจำและเกิดลูกค้าใหม่ ๆ ตลอดเวลา ลูกค้าพอใจในบริการ และราคาที่ยุติธรรม

3.4 กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม

1) เลี้ยงปลาสวยงาม ปิจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ พันธุ์ปลาสวยงามที่แข็งแรงรวมถึงพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ปลา เงินทุนหมุนเวียน ทักษะและประสบการณ์ในการเลี้ยงปลา สถานที่ในการอำวนย

ความสะดวกในการเลี้ยงปลา อุปกรณ์ เครื่องมือ อาหารปลาที่มีคุณภาพและตู้ปลาจำนวนที่พอเพียง รวมถึงตลาดที่จะรองรับปลาสวยงามจะต้องเข้าถึงลูกค้า จัดร้านให้น่าเข้าและสะดวกลูกค้า กระบวนการผลิตที่ดีได้แก่ การเลี้ยงปลาอย่างถูกวิธีและเข้าใจในธรรมชาติของปลาแต่ละชนิด เลี้ยงดูให้หัวอาหารอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ปลาโตเร็วและสวยงาม มีการเปลี่ยนน้ำในตู้ปลาประจำและรักษาปลาที่เป็นโรครวมถึงไม่จำหน่ายปลาที่เป็นโรคให้กับลูกค้า ไม่หลอกลวงลูกค้าเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและพันธุ์ปลา ดูแลแนวโน้มความนิยมในการเลี้ยงปลาตลอดเวลาเพื่อที่จะสร้างยอดขายในช่วงแรก ๆ ได้และหาพันธุ์ปลาแปลกใหม่ ๆ มาเสนอขายให้กับลูกค้าหรือนำมาโชว์ในร้าน ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ พันธุ์ปลามีสุขภาพแข็งแรง ตัวโต สวยงาม เป็นที่ต้องการของตลาดและขายได้ราคาดี ลูกปลาที่ซื้อมาเพาะพันธุ์มีโอกาสรอดตายสูง สำหรับปลาที่เป็นพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ต้องมีปริมาณการให้ลูกพันธุ์ปลาที่มากตามความเหมาะสม

2) ทำนา ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ ฝืนนา พันธุ์เมล็ดข้าว แรงงานในการไถนาและคานา อุปกรณ์และเครื่องมือในการทำนา เงินทุนหมุนเวียน ช่างข้าว ทักษะและประสบการณ์ในการทำนา สภาพดินและภูมิอากาศที่เหมาะสมในการทำนา กระบวนการผลิตที่ดีได้แก่ การปลูกพันธุ์ข้าวให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดรวมถึงสภาพดินและสภาพภูมิอากาศ ใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธีและปริมาณที่เหมาะสม ดูแลอย่าให้มีศัตรูพืชมาทำลายต้นกล้าในนาข้าวเพื่อให้ได้ผลผลิตที่คุ้มค่ากับการลงทุนและมีเมล็ด โคเป็นที่ต้องการของตลาด ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะได้แก่ ปริมาณและคุณภาพของเมล็ดข้าวที่ได้มาตรฐานตามค่าเฉลี่ยโดยทั่วไปและตรงกับความต้องการของตลาด รวมถึงขายได้ในราคาดีไม่เกิดภาวะการขาดทุน

4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุนพบว่า

หมู่บ้านยางใหญ่พัฒนา หมู่ 9 ต.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา ก่อนที่จะมีโครงการกองทุนหมู่บ้านเงินล้านเข้ามามีบทบาทในด้านเศรษฐกิจระดับหมู่บ้านนั้น ทางสมาชิกของหมู่บ้านได้มีการรวมตัวกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งระดับหมู่บ้าน โดยตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ชุมชนและกลุ่มหมู่บ้านรุ่งนรินทร์ ซึ่งไม่ได้มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับโครงการกองทุนเงินล้าน เมื่อโครงการกองทุนเงินล้านเข้ามามีบทบาทในด้านเศรษฐกิจระดับหมู่บ้าน ทางสมาชิกหมู่บ้านก็ได้มีการเตรียมตัวเพื่อรองรับโครงการนี้ โดยมีการจัดตั้งกองทุนเงินสะสมจากสมาชิกหมู่บ้านที่ต้องการเป็น

สมาชิกกองทุนเงินล้าน ซึ่งสามารถรวบรวมได้ทั้งหมด 109 คนรวมเป็นเงิน 11,000 บาท และได้ นำเงินกองทุนสะสมนี้มารวมกับเงิน 1 ล้านบาทที่ได้รับอนุมัติมาจากรัฐบาลเพื่อนำเงินเหล่านี้ไปใช้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนของสมาชิกในหมู่บ้านนั้นส่วนใหญ่ได้ รับจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และจากคณะกรรมการกองทุนที่จัดเวทีเปิดการ ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกองทุน โดยรับรู้ว่าเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านเพื่อสร้างงาน ขยายกิจการให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยมีบุคคลจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เพิ่มเติมและ ความช่วยเหลือ ส่วนในเรื่องทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านนั้นสมาชิกในหมู่บ้านส่วนใหญ่เห็นด้วย ที่เกิดโครงการนี้ เนื่องจากเป็นแหล่งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยต่ำและมีการบริหารเงินกองทุนด้วยคณะกรรมการของคนในหมู่บ้านเอง ซึ่งจะเกิดประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพและรายได้ สำหรับเงินกอง ทุนนั้นทางคณะกรรมการกองทุนได้มีการจัดสรรเงิน โดยเน้นไปทางวัตถุประสงค์ของเงินทุนด้าน การพัฒนาอาชีพเนื่องจากผู้ขอผู้ส่วนใหญ่จะเสนอแค่โครงการประเภทนี้ แต่ทางคณะกรรมการก็ได้ มีการเก็บเงินบางส่วนเพื่อสำรองสำหรับวัตถุประสงค์ด้านอื่น ๆ ของเงินกองทุนด้วย ในเรื่องแนว โน้มความเข้มแข็งและความอยู่รอดของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นมีผู้สนับสนุนให้เกิดกอง ทุนคือคณะกรรมการชุดแรกที่บริหารเงินกองทุนเนื่องจากเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิด กับหมู่บ้าน จึงได้เป็นกำลังสำคัญในการเตรียมข้อมูลเพื่อขอรับ โครงการนี้และได้กระตุ้นให้สมาชิก ในหมู่บ้านเกิดความร่วมมือและสนใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุน

ณ ปัจจุบัน (เดือนสิงหาคม 2545) ยอดเงินของกองทุนเงินล้านมียอดคงเหลือ 552,898 บาท ซึ่งเป็นยอดสุทธิที่เหลือจากกองทุน 1 ล้านบาทจำนวน 99,000 บาทและส่วนที่เหลือ เกิดจากผู้กู้ทยอยนำเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยมาชำระคืนให้กับทางคณะกรรมการ ซึ่งจำนวนผู้กู้มีทั้งหมด 47 รายกู้เงินจำนวนทั้งสิ้น 901,000 บาท และทางกองทุนได้รับดอกเบี้ยจากผู้กู้ทั้งหมด 22,281 บาท ส่วนกองทุนเงินสะสมยังคงเก็บไว้อยู่เนื่องจากเงินกองทุนยังสามารถปล่อยกู้ได้อีกหลายราย สำหรับ เรื่องจำนวนสมาชิกกองทุนและจำนวนเงินเท่าเดิมคือ 109 คน เป็นเงิน 11,000 บาท แต่จะมีการ เปลี่ยนแปลงทั้งคนและจำนวนเงินหลังจากครบอายุ 1 ปีเพื่อสะดวกในการคิดการจ่ายเงินปันผล

4.1.2 ระบบบริหารกองทุนพบว่า

คณะกรรมการบริหารกองทุนของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นเกิดจากการเลือกตั้ง จากสมาชิกในหมู่บ้านเพื่อมาบริหารเงินกองทุน โดยในการคัดเลือกคณะกรรมการเป็นไปตาม ระเบียบกองทุนทุกประการ จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุนที่รับเลือกมีทั้งสิ้น 15 คน โดยมี คุณสมบัติ ท้องถิ่นเป็นประธานคณะกรรมการ หลังจากนั้นคณะกรรมการก็ได้ประชุมกันเพื่อ ร่างระเบียบการบริหารกองทุนและปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้ ซึ่งในการประชุมของคณะ

กรรมการจะมีทุกเดือน สำหรับในการรับสมาชิก การรับฝากเงิน การระดมทุน เงินฝาก จะกระทำปีละครั้งเพื่ออำนวยความสะดวกและเรื่องการจัดทำบัญชีจะเป็นหน้าที่ของเหรียญ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ด้านนี้เป็นอย่างดีเนื่องจากอาชีพปัจจุบันเป็นเจ้าของที่ของธนาคารออมสินอยู่แล้ว จึงง่ายต่อการฝาก ถอนเงินกองทุน และมีการปรับปรุงบัญชีเป็นประจำทุกเดือน ส่วนในเรื่องการตัดเงินกู้ก็เป็นไปตามระเบียบการกู้และระเบียบการคิดดอกเบี้ย คือจะอนุมัติเงินสูงสุดให้แต่ละรายไม่เกิน 20,000 บาทและมีการคิดอัตราดอกเบี้ยเท่ากันทุกคนคือ 6 % ต่อปี สำหรับจำนวนผู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินนั้นมีทั้งหมด 47 ราย และผู้ที่ไม่ได้รับการอนุมัติเงินมีไม่กี่ราย แต่ทางคณะกรรมการได้เปิดโอกาสให้ผู้ขอกู้เหล่านั้นมีโอกาสยื่นเรื่องขอกู้ใหม่ได้จนกว่าโครงการจะผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการ สำหรับความพอใจกับจำนวนเงินกู้ที่ได้รับนั้น ผู้กู้ทุกคนมีความพอใจเนื่องจากเป็นวงเงินสูงสุดที่ทางคณะกรรมการสามารถอนุมัติได้ ถึงแม้จะไม่พอต่อการลงทุนในปัจจุบัน

ในเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ทางคณะกรรมการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ โดยดอกเบี้ยที่ได้รับจากยอดกองทุนสะสมนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารและดำเนินการส่วนที่เหลือก็นำมารวมกับเงินกองทุนเพื่อปล่อยเป็นเงินกู้ต่อไป

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า

สมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาส่วนใหญ่มีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นฐานเท่านั้น กล่าวคือเป็นพระราชดำริของในหลวงให้ดำเนินชีวิตแบบพอเพียง คือใช้จ่ายอย่างประหยัดและดำเนินธุรกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังความสามารถของตน ซึ่งก็มีสมาชิกบางกลุ่มดำเนินตามทางคำสอนของในหลวง แต่ถ้าจะกล่าวในเรื่องหลักการเศรษฐกิจพอเพียงอย่างละเอียดแล้ว ไม่ค่อยมีคนใครรู้อย่างจริงจังมากนัก แต่ทางคณะกรรมการกองทุนก็ได้นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้สมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาเกิดการเรียนรู้และสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่า

การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม ซึ่งทางคณะกรรมการมีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้สมาชิกเข้าใจถึงหลักการสำคัญของกองทุนว่าเป็นของสมาชิกทุกคน มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืมโดยมีการกระตุ้นให้ทุกคนช่วยกันรักษาเงินกองทุน และถ้าหากผู้กู้รายใดไม่ชำระคืนจะต้องช่วยกันจัดการกันเองให้ได้ ไม่ใช่ปล่อยให้เป็นที่คณะกรรมการหรือรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียว รวมถึงเปลี่ยนแนวความคิดให้ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้ยืมสินจากแหล่งเงินทุนที่ดอกเบี้ยแพงและสามารถประกอบอาชีพได้ด้วยพึ่งพาตนเองเป็นหลัก

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งพบว่า

ศักยภาพเดิมของบริบทในหมู่บ้านในด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา รวมถึงอาชีพและจำนวนสมาชิกในหมู่บ้านจัดอยู่ในระดับที่ดีถือว่าเป็นจุดแข็งของหมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ได้รับการศึกษาและอยู่ในช่วงอายุ 18 – 50 ปี เป็นการแสดงถึงประชากรที่มีคุณภาพและเป็นทุนทางปัญญาของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา สำหรับในเรื่องการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่นั้นเป็นไปได้ด้วยดี โดยดูจากภาพรวมซึ่งยังมีการรวมกลุ่มและดำเนินงานเรื่อยมา ส่วนความเข้มแข็งในการทำการกิจของผู้ภูมุนั้นอยู่ในระดับดีเนื่องจากเป็นอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีประสบการณ์มาพอสมควร ดังนั้นโอกาสในการล้มเหลวจึงมีโอกาที่จะเกิดขึ้นได้น้อยมาก

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.2.1 ปัจจัยด้านบวกพบดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้นเกิดจากหลายฝ่ายแต่สมาชิกของหมู่บ้านจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการจัดตั้งกองทุนให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งสมาชิกให้ความสำคัญและเห็นถึงประโยชน์ของกองทุน อีกทั้งได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งกองทุนจนสามารถจัดตั้งคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนเพื่อรองรับโครงการกองทุนเงินล้านได้ในวันที่ 14 กรกฎาคม 2544 และได้รับเงินโอน ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 โดยมีจำนวนสมาชิก 109 คนและคณะกรรมการ 15 คน

2) จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้านเกิดจากการซื้อหุ้นของสมาชิกในหมู่บ้าน ซึ่งจำหน่ายหุ้นละ 10 บาทและสามารถรวบรวมได้ทั้งสิ้น 11,000 บาท จัดได้ว่าเป็นขั้นแรกในการรวมตัวและเตรียมความพร้อมในการรับโครงการกองทุนเงินล้าน

3) จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ก่อนที่จะมีโครงการกองทุนเงินล้านเป็นปัจจัยด้านบวกที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวในการตอบสนองโครงการกองทุนเงินล้านได้เร็วขึ้นและง่ายต่อการบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ ซึ่งกลุ่มองค์กรเดิมที่มีอยู่แล้วคือ กลุ่มสหกรณ์ชุมชนและกลุ่มหมู่บ้านรุ่งนิรันดร

4) จากการทำงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนมีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและเข้มงวดในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้แต่ละราย ทำให้เกิดปัญหาผู้กู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจเงินกู้หรือผู้กู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเข้ากองทุน

4.2.2 ปัจจัยด้านลบบพคังนี้

1) เมื่อหมู่บ้านได้รับโครงการกองทุนเงินล้านแล้ว ในช่วงแรกสมาชิกกองทุนมีความกระตือรือร้นในการเสนอโครงการเพื่อขอกู้ แต่หลังจากเวลาผ่านไปได้ระยะหนึ่ง ความสนใจในการที่จะกู้กลับมีลดลงเนื่องจากให้ความสำคัญในกองทุนลดลง ซึ่งความต้องการในการกู้เงินของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาในช่วงแรกน่าจะเกิดจากการตื่นตัวในข่าวสารข้อมูลที่ประกาศทาง โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ ซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่และกำลังได้รับความนิยม โดยทางคณะกรรมการจะต้องดำเนินงานแก้ไขต่อไป

2) สมาชิกในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอาชีพประจำ เป็นลักษณะสังคมเมืองและมีฐานะรายได้ในระดับดี จึงไม่มีความสนใจในการจะขอกู้เงินเพื่อนำไปลงทุนในธุรกิจ

4.3 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้

ในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาแห่งนี้ไม่มีการรวมตัวกันของผู้ประกอบอาชีพเดียวกันหรือผู้ประกอบอาชีพเสริมเนื่องจากในหมู่บ้านมีอาชีพหลากหลายและพื้นฐานเดิมของแต่ละครอบครัวมาจากคนละที่จึงไม่มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ อีกทั้งไม่ได้เป็นสังคมแบบกลุ่มแม่บ้านหรือเกษตรกรรม และอาชีพของสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพประจำคือพนักงานบริษัทเอกชนหรือราชการ ดังนั้นจึงไม่มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตหรือจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในหมู่บ้าน

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดพบว่า

ความเข้มแข็งของชุมชน	เกณฑ์ใช้วัด
1. มีความสามัคคี	มาก 1 % ปานกลาง 98 % น้อย 1 %
2. มีความซื่อสัตย์	มาก 3 % ปานกลาง 96 % น้อย 1 %
3. ยกย่องคนทำดี	มาก 5 % ปานกลาง 94 % น้อย 1 %
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก 3 % ปานกลาง 95 % น้อย 2 %
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	ใช้ 2 ครั้ง / 6 เดือน
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	เพิ่มขึ้น 2 % คงที่ 98 % ลดลง 0 %
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	เพิ่มขึ้น 2 % คงที่ 98 % ลดลง 0 %
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	เพิ่มขึ้น 0 % คงที่ 100 % ลดลง 0 %
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	มาก 2 % ปานกลาง 96 % น้อย 2 %
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็กและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	เพิ่มขึ้น 0 % คงที่ 100 % ลดลง 0 %

11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม ใจ 96 % ไม่ใช่ 1 % ไม่แน่ใจ 3 %
 12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก ใจ 95 % ไม่ใช่ 5 %

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นพบว่า

วิธีการได้มาของตัวชี้วัดนั้น ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา จำนวน 20 คนแล้วนำมาเทียบเป็นร้อยละ เพื่อสรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบทฤษฎีความน่าจะเป็น คือทุกคนมีโอกาสเท่ากันหมด

- 1) ผลที่เกิดจากสมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีพบว่า สมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา มีความสามัคคีในเกณฑ์ปานกลาง โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 98 ซึ่งเป็นค่าร้อยละที่น่าพอใจและอีก ร้อยละ 2 ลงความเห็นว่ามีความสามัคคีมากและน้อยเท่า ๆ กัน
- 2) ผลที่เกิดจากสมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ส่วนใหญ่ในระดับปานกลางร้อยละ 96 และมีความเห็นซื่อสัตย์มากร้อยละ 3 และซื่อสัตย์ น้อยร้อยละ 1 ซึ่งดูจากความสงบสุขในหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ที่ดี
- 3) ผลที่เกิดจากชุมชนยกย่องคนทำความดีพบว่า ในหมู่บ้านมีการยกย่องคนทำความดีในระดับปานกลางร้อยละ 93 ระดับมากร้อยละ 5 และระดับน้อยร้อยละ 2 โดยดูจากการให้ความเคารพนับถือที่มีให้กับบุคคลเหล่านั้น
- 4) ผลที่เกิดจากสมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันพบว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยส่วนใหญ่ในระดับปานกลางร้อยละ 95 ระดับมากร้อยละ 3 และระดับน้อยร้อยละ 2 โดยดูจากการช่วยเหลือเอื้ออาทรแก่เพื่อนบ้าน
- 5) ผลที่เกิดจากสมาชิกในชุมชนมีโอกาสดูหาความรู้เพิ่มเติมพบว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีโอกาสดูหาความรู้เพิ่มเติมประมาณเฉลี่ย 2 ครั้งต่อ 6 เดือน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการฝึกอบรม ดูงานในโอกาสต่าง ๆ
- 6) ผลที่เกิดจากสมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้พบว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้โดยส่วนใหญ่มีความเห็นเท่าเทียมร้อยละ 98 และมีระดับเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 แต่ไม่มีลดลงเนื่องจากว่าส่วนใหญ่มีอาชีพประจำและมีรายได้เสริมจากการกู้ยืมเงินกองทุน
- 7) ผลที่เกิดจากครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกันพบว่าครอบครัวในหมู่บ้านมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา รักใคร่ปรองดองกัน โดยครอบครัวที่มีอยู่ในชุมชนทั้งสิ้น 187 ครอบครัว มีระดับความเห็นเท่าเทียมร้อยละ 98 และอีกร้อยละ 2 คิดว่าเพิ่มขึ้น 2 ครอบครัว เนื่องจากมีรายได้เสริมจากการทำงานที่บ้านได้ โดยได้เงินกู้จากกองทุน

8) ผลที่เกิดจากในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนพบว่าในหมู่บ้านมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนเท่ากับปีก่อนคือ 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มหมู่บ้านรุ่ง นีรันคร์ และโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 ล้านบาท ดังนั้นจึงมีปริมาณเท่าเดิมคือ 100 % ไม่มีเพิ่มหรือลดลง

9) ผลที่เกิดจากในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนาพบว่าในหมู่บ้านมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการเสวนาหรือประชุม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมกองทุนหมู่บ้านประจำเดือนในระดับปานกลางร้อยละ 96 และมีความคิดความมากขึ้นและน้อยลงอย่างละเท่ากันคือ ร้อยละ 2

10) ผลที่เกิดจากในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสพบว่าในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสเท่ากับปีก่อนคือ 3 คน คิดเป็น 100 % โดยไม่มีเพิ่มขึ้นหรือลดลง ซึ่งทั้ง 3 คนนี้เป็นคนชรา 2 คนและคนพิการ 1 คน ที่อยู่ในหมู่บ้าน

11) ผลที่เกิดจากในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรมพบว่า ในหมู่บ้านมีผู้นำที่มีคุณภาพ ยุติธรรมในความคิดเห็นของสมาชิกในหมู่บ้าน ซึ่งดูจากผลงานที่ปรากฏออกมาคิดเป็นร้อยละ 96 โดยมีส่วนหนึ่งมีความไม่แน่ใจร้อยละ 3 และไม่มีเลยร้อยละ 1 ซึ่งในความเป็นจริงในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา มีผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรมหลายคน เช่น ผู้นำกองทุนหมู่บ้าน อบต.

12) ผลที่เกิดจากในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชนพบว่าในหมู่บ้านสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในหมู่บ้านร้อยละ 95 และอีกร้อยละ 5 คิดว่าไม่ใช่ ซึ่งปกติเวลาเกิดปัญหาขึ้นมา ก็จะมีการช่วยออกความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาแห่งนี้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1 สรุป อภิปรายผล

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 สรุป

1.1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1) เงินกองทุน 1 ล้านบาทที่ได้รับอนุมัติมาให้กับหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนได้ผลในระดับปานกลางและเงินกู้ส่วนใหญ่จะนำไปเพื่อการพัฒนาอาชีพ เนื่องจากว่าสมาชิกในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอาชีพประจำหรือมีธุรกิจส่วนตัว โดยมีการกู้เงินไปเพื่อลงทุนในอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ส่วนในเรื่องการบริหารจัดการเงินกองทุนเป็นไปด้วยดีและเรียบร้อยด้วยความสามารถของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งผู้กู้สามารถนำเงินกู้พร้อมคอกเบี้ยมาชำระคืนได้

2) กระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาในการเรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหา เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านนั้นมีการพัฒนาในระดับที่ดีขึ้นหลังจากมีโครงการกองทุนขึ้นมาแต่ยังคงต้องอาศัยระยะเวลาอีกช่วงหนึ่ง สมาชิกในหมู่บ้านจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ข้อนี้แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นกับผู้นำชุมชนด้วย

3) ความเป็นเจ้าของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาอยู่ในขั้นปานกลางไม่ถึงขนาดว่าเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้านที่จะต้องช่วยกันดูแลรักษา และต้องอาศัยผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการกองทุนช่วยกันปลูกกระแสสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของกองทุนเนื่องจากส่วนใหญ่สมาชิกจะเห็นว่าการรักษาผลประโยชน์ของกองทุนเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนเท่านั้น

4) ข้อมูลที่บันทึกกองทุนรวบรวมได้มาเพื่อทำสารนิพนธ์เล่มนี้ เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงที่ได้จากวิธีการดำเนินดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และส่วนหนึ่งเป็นการวิเคราะห์และเป็นความคิดเห็นของผู้ทำสารนิพนธ์เพื่อสรุปผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา

5) ในภาพรวมของโครงการกองทุนสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับหมู่บ้านได้ในระดับปานกลางแต่ก็ไม่มีผลกระทบมากนัก แต่ก็ถือได้ว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของนโยบายด้าน

เศรษฐกิจ ส่วนความเข้มแข็งระดับชุมชนอยู่ในขั้นระดับที่ดีขึ้นแต่ยังต้องดูแลการเปลี่ยนแปลงต่อไป เนื่องจากเป็นช่วงเริ่มแรกของโครงการที่มีบทบาทในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาแห่งนี้

1.1.2 วิธีการดำเนินงาน

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนานั้น ใช้ตัวแปรความคิดเชิงระบบคือ ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปรสำหรับทำการเก็บข้อมูล ซึ่งวิธีการได้กล่าวไปแล้วในข้างต้นและผู้ทำสารนิพนธ์ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยปัจจัยนำเข้า หน่วยปัจจัยนำออกผลผลิตและหน่วยผู้ใช้ผลผลิต โดยมองและศึกษาชุมชนท้องถิ่น โดยรวมและศึกษารายกรณี เพื่อให้เห็นถึงผลกระทบที่มีต่อกัน สำหรับในเรื่องวิธีการเก็บข้อมูลได้นำมาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิและทุติยภูมิเพื่อให้มีข้อมูลมากที่สุดสำหรับการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ โดยมีแบบฟอร์มการเก็บข้อมูลที่ทางรัฐบาลกำหนดมาให้ (บร.) เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล อีกทั้งยังใช้การวิเคราะห์เชิงสถิติมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการประเมินอีกด้วย

1.1.3 ผลการดำเนินงาน

ผลการประเมินหน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้) ของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาพบว่าเงิน 1 ล้านบาทนั้น ทางคณะกรรมการกองทุนได้นำจัดสรรและใช้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยขั้นตอนและวิธีการดำเนินเป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอนและบางครั้งมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น ซึ่งผลงานของคณะกรรมการชุดแรกของกองทุนเป็นไปด้วยดีและสมาชิกกองทุนโดยส่วนใหญ่ยอมรับในผลงานเนื่องจากคณะกรรมการทุกคนมีจรรยาบรรณและอุดมการณ์ในการทำงาน แต่ระดับการไหลเวียนของเงินในหมู่บ้านอยู่ในระดับต่ำเนื่องจากส่วนใหญ่นำเงินกู้ยืมออกหมู่บ้านเพราะธุรกิจที่ดำเนินการอยู่นั้นมักจะอยู่ในตัวเมืองแต่ก็ส่งผลโดยอ้อมต่อการไหลเวียนเงินในระดับประเทศ

ผลการประเมินหน่วยระบบ B (หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย) ผู้กู้ส่วนใหญ่นำเงินไปพัฒนาอาชีพ โดยเป็นเงินทุนเพิ่มในธุรกิจของตนเองที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัวให้สูงขึ้น โดยวิธีการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายจะมีประสิทธิภาพ ความชำนาญ และทักษะมาก่อนอยู่แล้ว ดังนั้นโอกาสที่จะเกิดภาวะการขาดทุนของธุรกิจจึงอยู่ในระดับต่ำ แต่ทั้งนี้เนื่องจากการพิจารณาและการอนุมัติของคณะกรรมการที่อาศัยปัจจัยหลายด้านประกอบในการอนุมัติเงินกู้ นั้นเป็นไปด้วยความเข้มงวดและยุติธรรม

1.2 อภิปรายผล

1.2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาบรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

1) การเกิดกองทุนของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนและมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญ แต่ก็ยังคงต้องอาศัยผู้นำชุมชนเป็นแรงกระตุ้นในการสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกองทุนมากขึ้น

2) การมีระบบบริหารกองทุนของหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา มีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน 15 คนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้องตามความสามารถของแต่ละคน ผลงานที่ออกมาอยู่ในระดับที่ดีเนื่องจากคณะกรรมการกองทุนตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ มีจรรยาบรรณ และความซื่อสัตย์ในการทำงาน โดยได้รับการยอมรับและยกย่องการทำงานจากสมาชิกกองทุน

3) การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนามีโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ช่วยกันแก้ไขปัญหาและร่วมมือในการทำงานในบางครั้ง เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมแต่ละครั้ง เนื่องจากส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพนอกหมู่บ้าน ดังนั้นเวลาที่ตรงกันจึงมีน้อย แต่ระดับการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองอยู่ในระดับดี

4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาไม่มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เนื่องจากมีหลากหลายอาชีพและส่วนใหญ่เป็นอาชีพประจำ และถ้าเป็นธุรกิจส่วนตัวก็จะดำเนินการนอกหมู่บ้าน แต่ทางหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาได้มีการรวมตัวตั้งกลุ่มสหกรณ์ชุมชนเพื่อเป็นการประสานความร่วมมือและความสามัคคี

5) การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนของชุมชนท้องถิ่น สมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันในระดับปานกลาง โดยดูได้จากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในบทที่ผ่านมา

1.2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1) ปัจจัยด้านบวก

1.1 สมาชิกในหมู่บ้านมีระดับรายได้สูงขึ้นจากการเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของกองทุน

1.2 การทำงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนทำงานด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม ทำให้การจัดสรรเงินเกิดประสิทธิภาพและอัตราหนี้สูญไม่มี

1.3 ทำให้สมาชิกในหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กันและรวมตัวกันมากขึ้นจากการเรียกประชุมของคณะกรรมการกองทุน

1.4 ก่อให้เกิดผู้นำในชุมชนมากขึ้น รวมถึงการแสดงความรู้ความสามารถสร้างผลงานและประโยชน์ให้กับหมู่บ้าน

1.5 ทำให้สมาชิกในหมู่บ้านมีทัศนคติที่ดีต่อรัฐบาลในการช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจระดับหมู่บ้าน

2) ปัจจัยด้านลบ

2.1 เงินกู้ที่ทางคณะกรรมการกองทุนสามารถอนุมัติได้ไม่สามารถเป็นเงินลงทุนในการขยายธุรกิจได้เต็มที่ เนื่องจากวงเงินน้อยเกินไป

2.2 สมาชิกในหมู่บ้านส่วนหนึ่งไม่ได้ให้ความสนใจ ไม่เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของกองทุนเนื่องจากมีความคิดว่าไม่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันหรือธุรกิจของตนเอง

2.3 การทำงานของคณะกรรมการที่เข้มงวดในการอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้แต่ละรายทำให้ผู้กู้มีจำนวนน้อยกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ และผู้ขอกู้รายใหม่มีน้อยลง ส่งผลให้เงินกองทุนไม่นำไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

1.2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติภาคสนามผู้ทำสารนิพนธ์ไม่สามารถสร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชนได้ เนื่องจากสมาชิกในกองทุนส่วนใหญ่มีหลากหลายอาชีพและมีธุรกิจนอกหมู่บ้าน อีกทั้งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประจำเช่น พนักงานเอกชน ข้าราชการ และในความคิดเห็นของสมาชิกในหมู่บ้านคิดว่าไม่จำเป็น จึงเป็นข้อจำกัดที่มีผลเป็นอย่างมาก

1.2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนามีทัศนะเกี่ยวกับการวัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยดูจากการมีครอบครัวที่อบอุ่น สมาชิกในหมู่บ้านรักใคร่ปรองดองกัน ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง รู้จักหน้าที่และบทบาทของตนเอง ไม่มีการกระทำผิดกฎหมายในหมู่บ้านและไม่มียาเสพติด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคล้ายกับตัวชี้วัดที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เขียนประเมินไปในบทที่แล้ว

1.2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

จากโครงการกองทุนเงินล้านที่เข้ามามีบทบาทในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาเป็นแหล่งเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยต่ำ ทำให้สมาชิกสามารถนำเงินไปลงทุนในธุรกิจของตนเองเพื่อเพิ่มรายได้และประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งอีกทั้งยังสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้นและเป็นแหล่งเงินกู้ให้กับผู้กู้รายต่อไป

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

สมาชิกกองทุนในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับครอบครัวได้ในระดับหนึ่งและสามารถเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ ขยายกิจการและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อนได้ในระดับที่ดีขึ้น

3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

ความสัมพันธ์ของสมาชิกในหมู่บ้านมีมากขึ้นกว่าในอดีต เนื่องจากมีกิจกรรมร่วมกันและมีการติดต่อประสานงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งได้นำความรู้ความสามารถของผู้นำในหมู่บ้านมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอีกด้วย

2 ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน ฯ

1) ในการประชุมของคณะกรรมการกองทุนในแต่ละครั้ง ควรมีเบี้ยเลี้ยงในการประชุมให้กับคณะกรรมการเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้าประชุม แต่ไม่ควรเกินเดือนละ 1 ครั้ง ส่วนค่าเบี้ยเลี้ยงตามความสมควรแต่ไม่ควรเกิน 100 บาท / ครั้ง หรืออาจจะเป็นค่าอาหาร 1 มื้อหลังจากการประชุมแทนก็ได้เพื่อเป็นการตอบแทนที่สละเวลาเข้ามาเข้าร่วมประชุม

2) กรรมการคนใดที่ไม่เข้าร่วมประชุมติดต่อกันหลายครั้ง เช่น 2 ครั้งขึ้นไปโดยไม่แจ้งให้ทราบหรือมีสาเหตุไม่สมควร ควรจะให้คณะกรรมการมีการพิจารณาพฤติกรรมของผู้นั้นและมีบทลงโทษ เพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1) ควรมีการจัดการประชุมใหญ่ระดับจังหวัดปีละ 2 ครั้งเพื่อเรียกประธานกรรมการกองทุนทุกหมู่บ้านมาประชุม ปรึกษาหารือ ร่วมกันแก้ไข และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อหาข้อสรุปแนวทางการดำเนินงานที่ดีที่สุดและเป็นตัวอย่างให้กับ

หมู่บ้านอื่น ๆ เพื่อนำไปปรับใช้กับหมู่บ้านของตนเอง อีกทั้งยังแสดงถึงความเข้มแข็งระดับชุมชนและการพึ่งพาตนเอง โดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากหน่วยราชการส่วนกลางซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลอีกด้วย

2) ควรจัดให้มีการสัมมนา อบรมให้ความรู้ด้านการบริหารเพิ่มเติม หรือดูงานในจังหวัดอื่น ๆ ให้กับประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานและนำความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาให้กับหมู่บ้านมีความเจริญยิ่งขึ้นไป โดยในการจัดแต่ละครั้งอาจจัดกลุ่มใหญ่ระดับจังหวัดหรือกลุ่มย่อยระดับอำเภอก็ได้ตามความเหมาะสม

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1) ผู้กู้แต่ละรายควรมีการวางแผนระบบการดำเนินงานให้เป็นขั้นตอน โดยมีการบันทึกเพื่อง่ายในการตรวจสอบ ดูแล ควบคุม และเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ไขจุดบกพร่องได้ ซึ่งจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากคณะกรรมการกองทุน

2) เมื่อทางราชการมีการส่งเสริมหรือแนะนำอาชีพใหม่ ๆ ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวเพิ่มขึ้น ทางคณะกรรมการกองทุนควรจะนำมาเผยแพร่และสนับสนุนอาชีพนั้น ๆ ให้กับสมาชิกในหมู่บ้าน โดยดูจากความเหมาะสมและมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านของตนเอง

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

1) สำหรับผู้ที่ต้องการค้นคว้าวิจัยต่อไปให้ละเอียดมากขึ้น ควรมีการศึกษาข้อมูลจากหมู่บ้านอื่น ๆ มาเปรียบเทียบ เพื่อดูความแตกต่างด้านการดำเนินงาน ซึ่งอาจจะเป็นหมู่บ้านใกล้เคียงหรือหมู่บ้านที่มีสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน

2) เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ที่ต้องการค้นคว้าวิจัยต่อไปควรมีประสบการณ์ มีส่วนเกี่ยวข้องหรือข้อมูลในโครงการอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์ผลการประเมิน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา. นครราชสีมา.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา. 2544. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา. นครราชสีมา.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์
- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์
- อมสิน, ธนาคาร. สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. 2544. คู่มือเตรียมความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท (ฉบับหมู่บ้าน). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว